

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Sotsiaaltöö korralduse osakond

Kaisa Tõniste

**VÄLISÜLIÕPILASTE SOTSIAALSED
PROBLEEMID TARTU ÜLIKOOLI PÄRNU
KOLLEDŽI NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: lektor Kandela Õun

Kaasjuhendaja: lektor Kai Tomasberg

Pärnu 2014

Soovitan suunata kaitsmisele

(juhendaja allkiri)

.....

(kaasjuhendaja allkiri)

Kaitsmisele lubatud "...“..... 2014 a.

TÜ Pärnu kolledži sotsiaaltöö korralduse osakonna juhataja

Tiiu Kamdron.....

(osakonna juhataja nimi ja allkiri)

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. ÜLEVAADE VÄLISÜLIÕPILASTEST JA VÄLISMAAL ÕPPIMISEST	6
1.1. Välismaale õppima asumine ja rahvusvahelistumine	6
1.2. Eestisse õppima asumine ja tingimused elamisloa taotlemiseks õppimise eesmärgil	13
1.3. Sotsiaalprobleemid ja kohanemine võõras kultuuriruumis	16
2. UURINGU LÄBIVIIMINE JA UURIMUSTULEMUSED	23
2.1. Uurimiseesmärk ja uurimisülesanded	23
2.2. Uuringu läbiviimine, meetod ja valim	24
2.3. Uurimustulemuste analüüs	25
2.3.1. Üldine informatsioon ja Eestisse õppima tulemise põhjused.....	25
2.3.2. Igapäevaelu ja kohanemine Eestis	29
2.3.3. Tagasiside Tartu Ülikooli Pärnu kolledži kohta ja tulevikuplaanid.....	40
2.4. Arutelu ja ettepanekud	44
KOKKUVÕTE.....	50
VIIDATUD ALLIKAD	53
LISAD	56
Lisa 1. Nõuded elamisloa taotlemiseks õppimise eesmärgil.....	56
Lisa 2. Intervjuu küsimused	58
SUMMARY	61

SISSEJUHATUS

Käesoleva diplomitöö teemaks on „Välisüliõpilaste sotsiaalsed probleemid Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži näitel“. Välisüliõpilaste all peab diplomand silmas üliõpilasi, kes tulevad Eestisse õppima kolmandatest riikidest ja Euroopa Liidust. Integreerumine uude ühiskonda võib sageli osutuda keeruliseks ning kohanemine uue keskkonnaga võib kaasa tuua probleeme.

Teema aktuaalsus seisneb selles, et välisüliõpilased moodustavad olulise osa Eesti kõrgharidusest. Eesti riik on üha enam huvitatud nende värbamisest, sest siia õppima asudes elavdavad nad riigi majandust ning tõstavad Eesti kõrghariduse mainet ja konkurentsivõimet kogu maailmas. Olukord, kus maailm muutub üha avatumaks ja liikumine erinevate riikide vahel lihtsustub, mõjutab omakorda inimeste elama, õppima ning töötama asumist võõrasse riiki. Kuigi Eesti huvi välisüliõpilaste vastu on suur, tekib küsimus, kas Eesti ühiskond on valmis neid ka oma ühiskonda integreerima ning mida on meie ühiskonnal neile lisaks õppimisvõimalustele veel pakkuda?

Võõras keskkonnas õppimine nõuab iseseisvust, julgust ja kohanemisvõimet. Teises kultuuris elamisega võivad kaasneda probleemid, millega üliõpilased ei pruugi alati iseseisvalt toime tulla ja sellest tulenevalt vajada kõrvalist abi. Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž on üks kõrgkoolidest, kelle üks tegevus on välisüliõpilastele hariduse pakkumine. Selleks, et muuta paremaks tulevaste välisüliõpilaste õppe-ja elamistingimusi, on oluline uurida, kuidas hetkel kolledžis õppivad välisüliõpilased end tunnevad, milliseid korralduslikke puudujääke tajuvad ning milliseid ettepanekuid teeksid nemad, kui anda neile võimalus oma arvamust avaldada.

Lõputöö eesmärk on selgitada välja, milliste sotsiaalsete probleemidega puutuvad kokku Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži välisüliõpilased ja millised oleksid võimalused kergendamaks nende kohanemist võõras kultuuris.

Nimetatud eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:

- koostada ülevaade rahvusvahelise õppe ja sotsiaalprobleemide teooriast
- teoreetilise ülevaate põhjal koostada välisüliõpilastele intervjuu küsimustik
- viia läbi intervjuud TÜPK välisüliõpilastega
- analüüsida saadud tulemusi
- võrrelda intervjuude tulemusi teooriaga ning teha selle põhjal järeldused ja ettepanekud

Käesoleva lõputöö uuring viidi läbi kvalitatiivsel meetodil, täpsemalt poolstruktureeritud intervjuudena. Antud meetod andis võimaluse uurida iga üliõpilase personaalseid kogemusi ning hiljem teha üldistusi. Intervjuu eeliseks on ka paindlikus ja võimalus soovi korral oma vastuseid pikemalt põhjendada.

Teoreetilise ülevaate koostamisel on kasutatud erialakirjandust, mitmeid internetiallikaid ja ka seadusandlust.

Töö koosneb kahest osast, mis jaguneb omakorda alapeatükkideks. Töö esimene osa koosneb teooriast ning teine osa kirjeldab uurimistulemusi. Teooria jaguneb kaheks, hõlmates esmalt välisüliõpilasi ning välismaale õppima mineku põhjuseid ning teine osa on pühendatud sotsiaalprobleemidele ja kohanemisele. Uurimistulemuse peatükk hõlmab lisaks uuringuga saadud tulemustele ka arutelu ning ettepanekuid.

Töös kasutatud põhimõisted ja tähistused:

Välisüliõpilane – üliõpilane, kes ei ole Eesti riigi kodanik ning kelle päritolumaa kuulub Euroopa Liitu või kolmandate riikide hulka

Kolmandad riigid – riigid, mis ei kuulu Euroopa Liitu ja kelle kodanikud vajavad Eesti riiki sisenemiseks viisat ning siin elamiseks elamisluba

TÜPK – Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž

1. ÜLEVAADE VÄLISÜLIÕPILASTEST JA VÄLISMAAL ÕPPIMISEST

1.1. Välismaale õppima asumine ja rahvusvahelistumine

Kraadiõppe välisüliõpilaste liikuvuse kujunemisel ja kasvul on mitu põhjust, kuid selle tuumaks on põhimõte, et üliõpilased nagu teisedki inimrühmad otsivad mõttekaid põhi-, magistri- ja doktoriõppe võimalusi mujalt, kui nende kohalik valitsus või kõrgharidussüsteem neile sobivaid teadmisi kodus ei paku. Inglise keele domineerivuse kasv kaubanduse ja diplomaatia ühiskeelena on suurendanud ka ingliskeelset õpet soovivate rahvusvaheliselt liikuvate üliõpilaste arvu. (Kemp, Wächter 2010:82)

Tegurid, mis on välismaal õppimise otsuse taga, erinevad päritolu- ja sihtriigiti, õppeastmeti ja ainevaldkonniti. Tavaliselt toimivad „tõuke-“ ja „tõmbetegurid“. Tõuketeguriteks on õppekohtade või kvaliteetse kõrghariduse puudumine kodumaal. Tõmbeteguriteks on sihtriigi kõrghariduse kvaliteet ja reputatsioon, samuti suhteline maksumus, isiklik julgeolek, kultuuriline paeluvus ja elustiil, perekonna/isiklikud sidemed, geograafiline lähedus ja kliima. Olulisel kohal on ka tuleviku väljavaated tööd leida (kodumaal, sihtriigis või kolmandates riikides) ning võimalus õppida ingliskeelse õppekava järgi. Paljud üliõpilaskandidaadid langetavad otsuse toetudes suusõnalisele teabele sõpradelt, vilistlastelt ja õpetajatelt. Tähtsaks lisaallikaks riigi valikul (ja enamgi veel kõrgkooli valikul) on riikide ja kõrgkoolide veebilehed. (Kemp, Wächter 2010:12)

Eve Mägi ja Mihkel Nestori poolt läbiviidud uuringus keskharidusastme lõpetajate seas on väljatoodud põhjuseid, miks Eesti koolilõpetajad eelistavad hariduse omandamist välismaa kõrgkoolides. Peamised põhjused on järgmised: (Mägi, Nestor 2012:106-107)

- paremad karjäärivõimalused välisriigis võrreldes Eestiga
- välisülikoolis omandatud kõrgharidus on prestiižsem

- välisülikoolis omandatud kõrgharidus on kvaliteetsem
- maailma nägemine ja teise kultuuriga tutvumine kohapeal
- uudishimu, soov kogeda põnevust ja laiendada silmaringi
- iseseisvumine
- keelepraktika ja/või uue võõrkeele omandamine
- kontaktvõrgustiku ja tutvusringkonna laiendamine

Negatiivsete külgedena nimetatakse vajadust töötada õpingute kõrvalt, et toime tulla. Raskusi võivad tekitada ka võõrkeelne õppetöö, turvalisusega seotud teemad ja lahusolek lähedastest.

Isegi kui esimene valik on minek välisriigi ülikooli, ei ole kõigil soovijatel selleks piisavaid võimalusi. Kui valiku õigsuses tekib pisimgi kõhk, panevad napid materiaalsed vahendid välismaal õppimisest loobuma, isegi kui Eestis sobilikku varianti selle õppimiseks ei nähta. Uuringus toodi noorte poolt välja ka turvalisuse probleem ja mõnede noorte arvates oli oluline eelnev heal tasemel keeleõpe, mis aitaks omakorda turvalisuse probleemi vähendada. (*Ibid*)

Rahvusvaheliste uuringute põhjal prognoositakse, et välismaal õppida soovijate arv suureneb lähima 15 aasta jooksul kuni kolm korda ja õppekoha valimisel saab lisaks kvaliteedile ja mainele üha määravamaks õpikeskkonna avatus, hariduse taskukohasus ning saadud kvalifikatsiooni tunnustamine rahvusvaheliste tööandjate poolt. Seeläbi muutub välisüliõpilaste osakaal üliõpilaskonnas üheks hariduse kvaliteedi ja konkurentsivõime näitajaks ja tagatiseks. Eestis hea hariduse saanud välisriikide üliõpilased on kõige veenvamad Eesti hariduse saadikud maailmas ning tulevaste riikidevaheliste majandus-ja kultuurisuhete edasivijad. (Eesti...2007:5)

Kahtlemata on hea haridus inimese sotsiaalse ja emotsionaalse heaolu eeltingimus. Hea haridus tagab üldjuhul parema elukvaliteedi hea töökoha ja suurema palga näol, aga ka emotsionaalse rahulolu huvitavast tööst, edukusest ja tunnustusest. Selle nimel jätkab viimastel aastatel kõrghariduslikel õppekavadel õpinguid 60-65% samal aastal üldharidusliku keskhariduse omandanutest. Samal ajal on aga oluliselt suurenenud

nende arv, kelle õpinguid sobiks käsitleda kui elukestvat õpet. (Sotsiaaltrendid 3 2004:25)

1999.a kirjutasid 29 riigi haridusministrid alla Bologna Deklaratsioonile, kokkuleppele, mille eesmärgiks on luua 2010.aastaks Euroopa ühtne kõrgharidusruum. Bologna deklaratsioonis on nimetatud kuus prioriteetset tegevussuunda:

1. Lihtsalt mõistetavad ja omavahel võrreldavad kõrgharidusastmed ja -kvalifikatsioonid
2. Kahele põhitsüklile, bakalaureuse- ja magistriõppele tugineva kõrgharidusmudeli kasutuselevõtt;
3. Euroopa ühtse ainepunktide ülekandmise süsteemi kasutuselevõtt (s.h. mitteformaalse ja informaalse õppe arvestamiseks);
4. Vaba liikuvust takistavate asjaolude kõrvaldamine
5. Euroopa koostöö edendamine kvaliteedi tagamise alal
6. Euroopa mõõtme soodustamine kõrghariduses

Praeguseks on Bologna protsessiga liitunud 49 riiki. (Bologna protsess 2014)

Eesti kõrgkoolid konkureerivad globaalsel kõrgharidusturul ning konkurents talentide pärast on tihe. Koos majandusliku heaolu kasvuga õpib järjest rohkem Eesti noori välisülikoolides, eelistatakse peamiselt Soome, Saksamaa ja Suurbritannia kõrgkoole. Mitmekülgsema hariduse saamisel on üliõpilaste mobiilsuse soodustamine olulise tähtsusega. Samas tuleb tagada konkurentsivõimelise kõrghariduse pakkumine eelkõige Eestis. Tänaastest üliõpilastest 3% veedab osa oma õppeajast mõnes välisülikoolis. Euroopa Kõrgharidusruumis on eesmärgiks seatud, et 20% lõpetajatest oleksid aastaks 2020 mobiilsuskogemusega. (Konkurentsivõime...2012:13)

Mobiilsus kõrghariduses on üliõpilaste, õppejõudude, teadlaste ja administratiivtöötajate liikumine erinevate kõrgharidusinstituutide (KHI) vahel ühe riigi sees ja ka erinevatest riikides olevate KHI-de vahel. Mobiilseks olemise näol on tegemist mitmeti positiivse ja erinevaid osapooli arendava nähtusega. Üliõpilasele on mobiilsuse puhul kõige olulisem eelkõige teise riigi ja/või kõrgkooli kogemus. Eeldusel, et teises koolis toimub õppetöö üliõpilase põhierialal, võimaldab mobiilsus teistsugust vaatenurka,

suunda ja käsitlust õpitaval erialal. Tihti võimaldab see läbida aineid, mida kodukõrgkoolis ei pakuta. Arenevad õppuri sotsiaalsed oskused, avaneb võimalus luua sõprus- ja/või erialasidemeid. Tõenäoliselt suureneb ka noore inimese tolerants ja mõistmine teistsuguste inimeste ning kultuuride suhtes. Oluline lisaväärtus noore inimese jaoks on ka konkurentsivõime suurenemine tööturul võrreldes nendega, kellel rahvusvaheline kogemus puudub või kelle kogu haridus on omandatud ühes ja samas institutsioonis. (Mobiilsus... 2004: 4-5)

Üliõpilasvahetus avardab oluliselt osalejate maailmavaadet, parandab rahvusvahelises kultuurikeskkonnas toimetulekut ning on lihtsaim moodus täiendada Eestis pakutavate õppekavade võimalusi. Kõrgkooli õppekorraldus peab looma tingimused välisõppeks kõikidele kohalikele üliõpilastele, samuti peavad olema tingimused vahetusüliõpilaste vastuvõtuks kõikidel astmetel ja õppesuundades. Magistri-ja doktoriastmes toetatakse üliõpilaste mobiilsust lisaks rahvusvahelistele mobiilsusprogrammidele riiklike rahastamisskeemide alusel. Aastaks 2015 peaks üliõpilasvahetuses osalema igal aastal vähemalt 4-5% Eesti üliõpilaste koguarvust, mis arvestuslikult ongi 2000 üliõpilast. (Eesti...2007:5)

Rahvusvahelistumine tähendab rahvusvahelist, kultuuridevahelist või globaalset dimensiooni ülikooli peamistest tegevusvaldkondades – teadus- ja õppetegevus. Ülikoolid on nende loomisest alates olnud loomult rahvusvahelised organisatsioonid. (Vaikmäe 2009)

Tartu Ülikool (TÜ) on olnud rahvusvaheline juba oma asutamisest peale. Väärtustades oma kohta Euroopa auväärsete teadusülikoolide seas, pöörab TÜ erilist tähelepanu rahvusvaheliste kontaktide ja koostöösidemete arendamisele maailma mainekate ülikoolidega. Rahvusvaheline koostöö on ülikooli õppe- ja teadustöö kvaliteedi ning jätkusuutlikkuse tagamise vältimatuks eelduseks. Ülikooli välissidemed aitavad kaasa õppejõudude ja üliõpilaste mobiilsuse kasvule ning võõrkeelse õppe arendamisele. (Rahvusvaheline koostöö 2014)

Tartu Ülikooli rahvusvahelistumise strateegias on välja toodud mitmeid tegevussuundi, eesmärgiga tugevdada rahvusvahelist konkurentsivõimet ja rahvusvahelist tuntust.

Tegevussuunad jagunevad neljaks: rahvusvahelistumise edendamine teadustöös, õppetöö kvaliteedi tõstmine rahvusvahelistumise kaudu, rahvusvahelise koostöö regionaalsete suundade arendamine ning rahvusvahelistumist toetava keskkonna kujundamine. Mõned näited rahvusvahelise tuntuse suurendamiseks on järgmised: (Tartu Ülikooli...2014):

- pidada esmatähtsaks koostööd Läänemere maade kui lähinaabritega
- laiendada osalust Euroopa Liidu programmides ja projektides koostöös ELi liikmesriikide ja ELi programmidesse kaasatud riikidega
- avardada koostööd Põhja-Ameerika ning Aasia riikidega
- luua uusi sidemeid välisülikoolidega ning liituda rahvusvaheliste ülikoolidevaheliste võrgustikega

Rahvusvaheline mõõde on tänapäeval ülikooli lahutamatu omadus, mis peegeldub tema põhitegevuse kõigis valdkondades. Rahvusvahelises akadeemilises elus osalemine on ülikooli arengu seisukohalt vältimatu, kindlustades kvaliteedi ning tagades viljeldava teaduse ja kõrghariduse jätkusuutlikkuse. Selles mõttes pole rahvusvahelistumine ülikoolis eesmärk omaette, vaid pigem vahend akadeemilise kvaliteedi arendamiseks kõigis ülikooli põhilistes tegevusvaldkondades. Teadusmaailm on oma olemuselt rahvusvaheline, selle arengu esmaseks tingimuseks on teadmiste vahetus ja siire. Enamasti kulgeb selline koostöö üksikuuriijate initsiatiivil. Toetamaks seda koostööd institutsionaalselt, vajab ülikool senisest paremat ülevaadet oma üksuste ja liikmeskonna teadusalastest välissuhetest. Vaid nii saab nendega ülikooli rahvusvahelistumise protsessi planeerimisel ja suunamisel arvestada ning tekitada neist lähtuvalt sünergiat. (Tallinna Ülikooli...2014:1)

Selleks, et suurendada rahvusvahelist tust, tuleb kasutusele võtta teatud meetmeid. Tallina Ülikooli rahvusvahelistumise strateegias aastateks 2008-2015 on need järgmised:

- osalemine rahvusvahelistes akadeemilistes organisatsioonides ja võrgustikes (EUA, UNICA, EADTU, BSRUN jt);
- aktiivne koostöö partnerülikoolidega, uute partnersuhete loomine;
- sihipärane teavitustegevus rahvusvahelises akadeemilises meedias/ruumis

- mainekate rahvusvaheliste teadus- ja muude ürituste korraldamine ülikoolis

Kuigi ülikoolide arengukavades on rahvusvahelistumise tegevussuunad mõningal määral erinevad, on eesmärk kõikidel ülikoolidel siiski üks- olla rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ning pakkuda kõrgharidust üliõpilastele üle maailma.

Välismaal õppimiseks on mitmeid võimalusi. Tuginedes Tartu Ülikooli üliõpilaste võimalustele, on valik üsna lai. Tartu Ülikooli üliõpilastel on võimalik vahetusüliõpilasena õppida 1-2 semestrit välismaal partnerlepingute, rahvusvaheliste programmide ja organisatsioonide ning valitsuste ja fondide stipendiaadina. Enim bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilasi kasutab väliskõrgkoolis õppimiseks ja/või välispraktika sooritamiseks Euroopa Komisjoni poolt ellu kutsutud kõrgharidusprogrammi Erasmus, mille raames toimub üliõpilasvahetus enam kui 400 väliskõrgkooliga Euroopas. Programmis osalemine tagab tasuta õppe ja üldjuhul ka stipendiumi. Toetuse suurus määratakse iga õppeaasta kohta eraldi, sõltuvalt sihtriigi elukallidusest võib vajalik olla omafinantseering. (Vahetusüliõpilasena...2014)

Erasmuse programmi tegevused on järgmised (Archimedes 2014):

- üliõpilaste õpiränne, mille eesmärk on õppimine või praktika mõnes Euroopa riigi kõrgkoolis, ettevõttes, uurimis- või praktikakeskuses või viimasega sarnases organisatsioonis;
- õppejõudude õpiränne eesmärgiga viia partnerkõrgkoolis läbi õppetööd või osaleda koolitusel;
- kõrgkoolide mitteakadeemilise personali ja partnerettevõtete personali õpiränne eesmärgiga viia partnerorganisatsioonis läbi õppetööd või osaleda koolitusel;
- Erasmuse intensiivprojekt on vähemalt kolme erineva Euroopa riigi kõrgkooli lühiajaline õppekavaarendusprojekt.

Lisaks Erasmusele on Tartu Ülikool ka ISEP liige, mis on samuti rahvusvaheline üliõpilasvahetusprogramm. Antud programmi raames saab õppida nii Ameerikas kui ka mujal maailmas. Üliõpilastele on väliskõrgkoolis tagatud tasuta õpe, majutus ja toitlustus. Veel kuulub Tartu Ülikool koostöövõrgustikku, mille raames on võimalik

üliõpilasi saata AEN ja MAUI ülikoolidesse. AEN-i liikmeteks on 7 Austraalia ülikooli ning MAUI-sse kuulub 15 ülikooli USA-st. SA Archimedes poolt vahendatavatest programmidest on olemas veel Kristjan Jaak ja ESF DoRa. Üliõpilastele on tagatud ühekordne sõidutoetus ning igakuine elamistoetus. Toetusele kandideerimiseks peab üliõpilasel olema välisülikooli nõusolek vahetusüliõpilasena vastuvõtmise kohta - nõusoleku saamiseks tuleb ise huvipakkuva ülikooliga ühendust võtta. (Välisüliõpilasena...2014)

Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm on Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sihtasutuse Archimedes koostöös algatatud riiklik stipendiumiprogramm, mille eesmärgiks on toetada Eesti kõrgkoolide magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste õpinguid välisülikoolide juures. Programmi raames toetatakse ka magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste ning õppejõudude õppe- ja teadustööga seotud välislähetusi. (Kristjan...2014)

Tuginedes Mobiilsusbüroo kodulehel (2014) olevale informatsioonile saab Kristjan Jaagu stipendiumile kandideerida neljas kategoorias. Doktorantuuriks välismaal stipendium annab võimaluse alustada või jätkata doktoriõpet väliskõrgkoolis. Tasemeõppe stipendium võimaldab õppida esimese aasta magistrantidel ja doktorantidel ühe akadeemilise aasta välisülikoolis. Osalise õppe stipendium võimaldab välisõpinguid kestvusega 1-5 kuud doktorantidel, magistrantidel ja arst-residentidel. Ning viimane kategooria on välislähetuse toetus, mida saavad taotleda doktorandid, magistrandid, arst-residendid ning noored õppejõud ja –teadustöötajad (kuni 35 a kaasaratud).

DoRa pakub toetust Eesti kõrgkoolide magistri- ja doktoriõppe üliõpilastele, väliskülalisüliõpilastele ja kõrgkoolide töötajatele. DoRa pakub võimalust õppida nii magistrantidel kui doktorantidel välismaal semestrite kaupa. (ESF DoRa...2014)

Välismaal kraadiõppes õppijate arv (umbes 4000) näitab, et proportsionaalselt kuuluvad eestlased juba praegu rahvusvaheliselt kõige liikuvamate üliõpilaste hulka Euroopas ja ka maailmas. Suurbritannias on näiteks 675 Eesti üliõpilast. Neist 100 õpib kraadiõppes. Ainevaldkonna järgi on nad koondunud peamiselt juhtimise ja ärimise erialadele, millele järgnevad kunstid ja humanitaarteadused. (Kemp, Wächter 2010:22)

Välismaale õppima suundumine on kiirelt arenev uus rändeliik. Saar Poll-i küsitlusuuring 2012.a gümnaasiumilõpetajate seas näitab, et just venekeelsete gümnaasiumide lõpetajad ei näe Eesti kõrgkooli enda jaoks atraktiivsetena ning eelistavad õpinguid jätkata Euroopas. (Eesti Inimarengu...2012/2013:20)

Üliõpilased, kes soovivad välismaale õppima minna, saavad valida väga mitmete programmide ja organisatsioonide vahel. Ülikoolide kodulehekülgedel on toodud ära erinevad võimalused välismaal õppimiseks koos viidetega antud organisatsioonidele ja vahendajatele.

1.2. Eestisse õppima asumine ja tingimused elamisloa taotlemiseks õppimise eesmärgil

Kvalifitseeritud välismaalaste Eestisse elama ja töötama asumise soodustamine on Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2011-2015 tööjõuturu ja konkurentsivõime peatükis eraldi eesmärgina välja toodud. Tegevusprogramm sätestab, et Eesti majanduse konkurentsivõime tõstmiseks loob valitsus tingimused ja keskkonna, mis soodustavad välisüliõpilaste ja tippspetsialistide Eestisse tulekut. See eesmärk on suunatud nii teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele kui kolmandate riikide kodanikele. (Kõrgelt...2013:65)

Üliõpilaste värbamine välismaalt on üks oluline osa Eesti kõrghariduse väliturundamisest. Konsulaarteenuste piiratud kättesaadavuse tõttu on Eesti riik määratlenud ära riikide nimistu, kus on mõtet teha teavitustööd õppimisvõimalustest Eestis. 2008.aastal lepiti kokku Eesti kõrghariduse turundustegevuste sihtturgudes, milleks on Soome, Türgi, Hiina, Läti, Leedu, Venemaa, Ukraina, Georgia, Saksamaa ja USA. (Maasing 2012:4)

Välisüliõpilaste arv on viimaste aastate jooksul pidevalt kasvanud: 2005/06. õa oli Eestis 840 välisüliõpilast, 2010/11. õa aga juba 1282. Välisüliõpilastest valdav enamus (92%) õppis 2010/11. õa avalik-õiguslikes ülikoolides. 46% välisüliõpilastest õppis 2010/11. õa sotsiaalteaduste, äriduse ja halduse õppevaldkonnas ja 20% humanitaaria ja kunstide õppevaldkonnas, teisi õppevaldkondi eelistatakse vähem. Välisüliõpilaste

jaotus õppevaldkondade lõikes erineb kogu üliõpilaskonna jaotusest õppevaldkondade lõikes. Kogu üliõpilaskonnaga võrreldes eelistavad välisüliõpilased suhteliselt enam põllumajanduse valdkonda (osakaalude erinevus ligikaudu 5 korda), suhteliselt vähem aga teeninduse, hariduse ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkondi (osakaalude erinevus 2010/11. õa vastavalt 11,3; 10,6 ja 3,2 korda).

Tuginedes 2011.aastal Eesti Statistikaameti poolt läbiviidud uuringule kasvab just eksootilistest riikidest pärinevate üliõpilaste arv Eestis.

Tabel 1. Ülevaade Eestis õppivatest välisüliõpilastest päritoluriigi kaupa (Statistikaameti kodulehekülg 2013)

Välisüliõpilased Eestis	2005	2010
Aafrika riigid	4	30
Aasia riigid	136	202
Euroopa riigid (v.a Eesti)	742	990
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riigid	2	26
Põhja-Ameerika riigid	10	32
Austraalia ja Okeaania riigid	0	1
Määramata territooriumid		1
KOKKU	894	1282

Alates 2002/2003.õppeaastast on Eesti kõrgharidussüsteem kolmeastmeline, järgides Euroopa kõrgharidusruumi *bachelor-master-PhD* mudelit. Ülikoolis toimub bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõpe ning võib toimuda rakenduskõrgharidusõpe. Rakenduskõrgkoolis toimub rakenduskõrgharidusõpe. Rakenduskõrgkoolis võib koostöös ülikoolidega toimuda ka magistriõpe. (Maasing 2012:9)

Kui vaadata välisüliõpilaste jagunemist õpete vahel, siis selgub, et arvuliselt enim välisüliõpilasi õpib bakalaureuseõppes (38%). Kui aga vaadata välisüliõpilaste osatähtsust üliõpilaste hulgas õpete lõikes, siis on suhteliselt enam välisüliõpilasi doktoriõppes (5,8%) ja integreeritud õppes (5,7%). (Tõnisson 2011:17)

Kõrgkool, mis pakuvad rahvusvahelisi õppeprogramme on Eestis vähe, seetõttu on Eesti kõrgkoolide turustamine koondatud ühte kohta- Sihtasutusse Archimedes. Alates

2008.aasta kevadest koordineerib SA Archimedes rahvusvahelist tasemeõpet pakkuvate kõrgkoolide ühiseid väliturundustegevusi „*Study in Estonia*“ üldnimetuse all. Ühiselt osaletakse valdkondade messidel, antakse välja tutvustavat materjali, korraldatakse info- ja promoüritusi, loodud on veebileht www.studyinestonia.ee ning loodud kontod suuremates sotsiaalmeedia kanalites (Facebook, Twitter, YouTube). (Maasing 2012:12)

Hinnates Eesti asendit rahvusvaheliste haridusindeksite pingeridades, on põhjust olla valdavalt positiivne. Enamikus koondindeksites (nt ÜRO inimarengu indeks, OECD parema elu indeks, Maailma Majandusfoorumi globaalse konkurentsivõime indeks) tõstab hariduse hea skoor Eesti reitingut tervikuna. Rahvusvahelised impulsid on oluliselt kujundanud Eesti hariduspoliitika agendat. Viimasel kümnendil on Eesti võtnud kasutusele Euroopa Liidu haridussuuniseid, lisaks on aktiivselt õpitud ka naaberriikidelt. (Eesti Inimarengu...2012/2013)

Eesti senine kodakondsus- ja migratsioonipoliitika ei toeta piisavalt välisüliõpilaste ja -õppejõudude siinsete kõrgkoolide juures õppima ja tööle asumist, mistõttu on oluline leida võimalused nende siinviibimise korra lihtsustamiseks, mis parandaksid õppimise ja akadeemilise töö eesmärgil Eestisse asuvate välismaalaste siinsest elukorraldusest informeeritust ning lihtsustaks soodsama immigratsioonipoliitika loomist. Samuti aitaks välisõppejõudude kaasamine parandada õppe- ja teadustöö kvaliteeti, pakkudes õpet valdkondades, kus meil endil on kompetents ebapiisav, rakendada värskeid ideid ja meetodeid ning laiendada võõrkeeles pakutavate ainete hulka. (Eesti...2007:4)

Kui üliõpilane soovib Eestisse õppima tulla, siis on selleks tarvis täita teatud tingimused. Euroopa Liidu kodanik Eestis õppimiseks elamisluba taotlema ei pea, kolmanda riigi kodanik, kes ei ole aga Euroopa Liidu riigist pärit, peab taotlema elamisloa õppimiseks.

Kolmanda riigi kodanikud, kes soovivad Eestisse õppima asuda, peavad omama alust riiki sisenemiseks ja siin viibimiseks. Selleks võib olla viisa, mis annab õiguse riigis viibimiseks kuni kuus kuud aastas (D-viisa) või kuni 90 päeva (C-viisa) poolaasta jooksul. Pikemaajaliseks viibimiseks tuleb taotleda elamisluba. (Maasing 2012:16-17)

Olenevalt õpingute kestusest, viibivad välisüliõpilased Eestis kas viisa või elamisloa alusel. Eesti ei väljasta spetsiaalset üliõpilaseviisat nagu mõned teised EL liikmesriigid ning seega peab välisüliõpilane vastama üldistele viisataotlemise tingimustele. (*Ibid*)

Nii viisat kui tähtjalist elamisluba tuleb taotleda riigis, kus üliõpilane elab, Eesti välisesindusest, kuhu üliõpilane peab isiklikult kohale minema. Kuna Eesti välisesindusi kolmandates riikides on väga vähe, siis selline nõue on kindlasti õpilasrännet takistav faktor. Eesti välisesinduste vähesusest tulenevate takistuste leevendamiseks ning õpilasrände soodustamiseks on tehtud erand nendele kolmanda riigi kodanikele, kes soovivad õppima asuda magistri- või doktoriõppesse – neil on lubatud esitada tähtjalise elamisloa taotlus õppimiseks siseriigis otse Politsei- ja Piirivalveametile, kui nad viibivad Eestis seaduslikult. Siseriigis saavad elamisloa taotluse esitada ka need kolmanda riigi kodanikud, kellel on mõne teise Euroopa Liidu liikmesriigi pikaajalise elaniku elamisluba ning kes soovivad nüüd Eestisse õppima asuda. (*Ibid*)

Välismaalaste seadus § 12 toob välja punktid, mida on tähtjalise elamisloa taotlemisel õppimiseks esitada tarvis. (vt Lisa 1)

Vastavalt välismaalase seaduse §-le 170 antakse tähtjaline elamisluba õppimiseks kuni üheks aastaks, kuid mitte kauemaks kui õppimise eeldatav kestus. Kui välisüliõpilane jätkab oma õpinguid pärast ühte aastat Eesti kõrgkoolis, siis tuleb tal oma elamisluba pikendada. (Maasing 2012:19)

1.3. Sotsiaalprobleemid ja kohanemine võõras kultuuriruumis

Ei ole olemas universaalset, konstantset või absoluutset definitsiooni, mis määratleks ära sotsiaalprobleemi. Pigem defineeritakse sotsiaalprobleeme kui kombinatsioone objektiivsetest ja subjektiivsetest kriteeriumitest, mis erinevad ühiskonniti, hõlmates individuaalseid ja ühiskondlike gruppe ning erinevaid ajalooperioode. (Mooney jt 2001:3)

Termin „sotsiaalne probleem“ viitab olemasolevatele sotsiaalsetele tingimustele, protsessidele, ühiskonnakorralduse aspektidele või hoiakutele mida peetakس mittesoovitavaks, negatiivseks, või mille kohta arvatakse, et nad ähvardavad selliseid

väärtusi või huve, nagu sotsiaalne sidusus, seaduslik kord, moraal, sotsiaalsete institutsioonide stabiilsus, jõukus või inimeste vabadus. (Lagerspetz 2007)

Sotsiaalsed probleemid on probleemid, mis puudutavad ühiskonna tervikut, näiteks vaesus, tööpuudus, inimkaubandus, madal iive, alkoholism ja narkomaania, kuritegevus, rassi- ning etnilised konfliktid, rahvastiku vananemine jpm. Selle üle, mis sotsiaalseid probleeme tekitab või kas mõned neist on fundamentaalsemad kui teised, võibki jääda vaidlema. Kindlasti ei piisa ainult tõdemusest, et kõiki probleeme põhjustab vaesus. (Sotsiaalsed probleemid 2014)

Selleks, et edukalt võõras riigis toime tulla, peab tundma vastava riigi kultuuri, kombeid, seadusi ja üldist elukorraldust ehk kokkuvõtvalt on vaja informatsiooni, et uude ühiskonda integreerumine kulgeks kiiremini. Kommunikatsioon on inimesele loomulik ja vajalik tegevus. Inimene astub kommunikatsiooni protsessi, sest ta tahab suhestuda keskkonnaga, eriti inimkeskkonnaga tema ümber (Schramm 1973:18). Informatsiooni vahetamisega saab lahendada probleeme ning leida vastuseid küsimustele. Välisüliõpilastel toimub õpe Eestis inglise keeles, kuid igapäevases elus väljaspool kooli ei pruugi ainult inglise keelega alati hakkama saada ning keelebarjäärid võivad tekitada stressi ning tõrjutuse tunnet.

Kultuuri nimetatakse sageli sellise inimkoosluse ühiseks omaduseks, kelle liikmetel on ühine territoorium ja keel, kes tunnevad vastutust üksteise eest ja tunnustavad oma ühist identiteeti. Inimestest saavad ühiskonna täisverelised liikmed alles siis, kui nad õpivad igapäevaliselt oma kultuuris osalema. (Hess jt 2000:36-37)

Mitmekultuurilisus on tõusnud nüüdisaja üheks suuremaks väljakutseks nii poliitilisel kui ka ühiskondlikul tasandil. Erinevate rahvuste esindatus ühes kultuuriruumis pole pelgalt tänapäeva ühiskonda, vaid üha enam ka haridust iseloomustav tendents. (Muldma, Tuulik 2008:92)

Positiivsed tendentsid iseloomustavad mitut mitmekultuurilise ühiskonnaga kaasnevat rikkust, milleks on märk ühiskonna arengust, selle liikmetel on võimalus kujuneda tolerantseks ja mitmekesiseks isiksuseks, kes märkavad paremini erinevusi ja sarnasusi. Mitmekultuurilises ühiskonnas on kultuurid omavahel kontaktis ja suhetes, mis

soodustab nüüdisajal riikidevahelist koostööd sotsiaalsfääris, poliitilisel ja majanduslikul tasandil. (Muldma, Tuulik 2008:92)

Asudes elama võõraste riiki, kas ajutiselt või alaliselt, ei ole ükski inimene sotsiaalsete probleemide tekkimise eest kaitstud. Kohanemine uue kultuuriga võib kaasa tuua mitmeid probleeme, alustades keele probleemidega ja elukoha leidmisega ning lõpetades diskrimineerimisega.

Eesti ühiskonnas kuuluvad välisüliõpilased vähemusgruppide hulka ning integreerumisel ühiskonda võib esineda tõkkeid. Tuginedes Hess (2000) jt teooriale on kolmeks suurimaks tõkkeks ühiskonda integreerumisel ühiskonna eelarvamused, vähemuste diskrimineerimine ja ühiskonnas valitsev institutsionaalne rassism.

Eelarvamus tähendab sõna-sõnalt arvamuse kujundamist ilma eelnevate teadmisteta. Nii on etnilised, rassilised, religioossed ja teised sotsiaalsed kategooriad ühiskonnas stereotüpiseeritud. (Hess jt 2000:146)

Paljudes sotsiaalse elu valdkondades kuulub diskrimineerimine juba ette normide ja käitumiste struktuuri ning seda tugevdavad sotsiaalse kontrolli ametlikud ja mitteametlikud agendid. Seda nimetataksegi institutsionaliseeritud diskrimineerimiseks ehk institutsionaliseeritud rassismiks. (*Ibid*: 147)

Etniline diskrimineerimine on inimeste erinev kohtlemine selle alusel, et nad kuuluvad mõnda kindlasse etnilisse või rahvuslikku rühma. Etniline diskrimineerimine võib olla ka inimeste erinev kohtlemine nende usu, nahavärvi või kodakondsuse alusel. Diskrimineerimine on lisaks eelnimetatule ka ähvardava, vaenuliku, halvustava või alandava õhkkonna loomine või käsk või ettekirjutus diskrimineerivalt tegutseda. (Ombudsman for minorities 2014)

Eelarvamused ja diskrimineerimine võivad rikkuda inimese elu, tervise ja mõjutada tema varanduslikku seisut. Nad mõjutavad ka inimese minakäsitlust. Eelarvamuste ja diskrimineerimise ohvrid sisendavad endale sageli negatiivseid mina-kujutlusi, mis viib nende enesehinnangu langemiseni. (*Ibid*:146)

Kadri Tõldsepp (2013:36) uuris oma magistritöös Eesti elanike hoikuid erinevate immigrantide rühmade suhtes. Uuringu tulemusena selgus, et enamasti ollakse kõigi immigrantide rühmade suhtes pigem tõrjuval positsioonil. Kõige positiivsemalt ollakse meelestatud samast rassist või rahvusest sisserändaja suhtes. Vähem soosivalt suhtutakse neisse sisserändajatesse, kes on teisest rassist või rahvusest. Kõige enam ollakse aga vastu nende immigrantide riiki lubamisele, kes on pärit vaesematest riikidest väljapoolt Euroopat.

Teistsugust suhtumist enesesse tajusid ka gümnaasiumiealised immigrandid, kelle kohanemist uuris oma bakalaureuse töös Maarja Vollmer (2010:31). Noored tunnetavad oma positsiooni siin erinevalt ning ennast peetakse sageli mingil määral kohalikust kogukonnast väljaarvatuks. Enese taoline positsioneerimine võib küll noore jaoks aidata põhjendada eestlaseid ja nende käitumist, kuid enese tunnetamine selge immigrandina viitab sellele, et noor peab eestlaste suletust välismaalaste suhtes normaalseks käitumiseks. (*Ibid*)

Ootused hariduse panusele ühiskonna arengusse on tänapäeval märgatavalt kasvanud. Pole harvad sõnavõtted, kus hariduses nähakse ravimit absoluutselt kõigi murede vastu. Laias laastus võib rääkida kahest ülesandest, mida tänapäeva hariduse juhtimisele e nn haridusvalitsemisele omistatakse. Esiteks, majanduslik vaade, mille kohaselt on hea haridus riigi majandusliku konkurentsivõime ja kestlikkuse võti. Hariduse teiseks, kultuuriliseks ja poliitiliseks ülesandeks on suurendada sotsiaalset sidusust. Mitmete uuringute kohaselt on haritud inimesed sallivamad, demokraatiat pooldavamad, konstruktiivsema tervisekäitumisega, õnnelikumad ning tööturul paremini toimetulevad. (Eesti Inimarengu...2012/2013).

Töötusest kõrgharidusega noorte seas on räägitud palju. Noorte suur tööpuudus tähendab sotsiaalset probleemi nii üksikisikule kui ka kogu ühiskonnale tervikuna. Tingituna tööturule sisenemise raskustest nooruspõlves, võivad puudujäägid sellel eluetapil viia suuremate probleemideni edasises elus, raskendades muu hulgas tööturul konkurentsivõimelisena püsimist. (Malk, Siimer 2010: 1)

Välisüliõpilaste jaoks on muutunud töötamise tingimused Eestis lihtsamaks, kuid töö leidmine on eraldi probleem. Välisüliõpilastest rääkides peab taaskord eristama Euroopa Liidu riigist pärit kodanikke ning kolmandatest riikidest pärit üliõpilasi. Euroopa Liidu, Euroopa Majanduspiirkonna ja Šveitsi kodanikud (edaspidi Euroopa Liidu kodanikud) ei vaja Eestis töötamiseks eraldi luba. Elamisõiguse omandamiseks peavad nad 3 kuu jooksul pärast Eestisse saabumist registreerima oma elukoha elukohajärgse kohaliku omavalitsuse asutuses. Tähtajaline elamisõigus omandatakse kuni 5 aastaks. Kolmandate riikide kodanikud ei pea alates 2007.aastal jõustunud Välismaalaste seaduse muudatusega enam tööloa eraldi taotlema juhul, kui nad on omastanud elamisloa õppimiseks.

Kohanemine on protsess, mille käigus vähemuse liikmed teadvustavad endale domineeriva kultuuri vorme ja väärtusi, kuid ei tarvitse tingimata muuta oma norme ja väärtusi. Nad kohanduvad domineeriva kultuuriga ilma selles täielikult osalemata. (Hess jt 2000:144)

Vähemuste kultuurides võib leida väärtusi kõikide inimeste jaoks ning on põnev kogeda eri ideid, stiile ja situatioone. Etnilise rühma moraalne ja emotsionaalne toetus on tähtis tänapäeva muutlikus maailmas, see rahuldab inimese grupikuuluvuse vajaduse. (Muldma, Tuulik 2008:92)

Uue ühiskonnaga kohanemine võtab aega, mõnel inimesel rohkem kui teisel. Ühiskonnas kohanemisele aitavad kaasa sotsiaalsus ja sotsiaalsed oskused. Sotsiaalseid oskusi defineeritakse erinevalt ning määratlus sõltub nii ajajärgust kui kultuurist. Sotsiaalsus on kaasasündinud temperamendijoon; sotsiaalseid oskusi seevastu õpitakse ning need ei ole sünnipärased. (Keltikangas-Järvinen 2010-10)

Kui inimesed viibivad võõras kultuurikeskkonnas pikemat aega, võib see viia frustratsioonini, mida nimetatakse kultuurišokiks. Kultuurišokk on sügavalt isiklik kogemus, mis ei avaldu kahe erineva inimese või olukorra puhul kunagi ühtmoodi. (Hofstede jt 2004: 44-45)

Kultuurišokk on kohanemisprotsessi algus võõras kultuuris. See on vähem või rohkem äkiline sukeldumine tundmatusse, mille puhul inimene ei tea, mida temalt oodatakse,

ega ka seda, mida ise teistelt oodata. Sarnast tunnet võib kogeda igas olukorras, kus inimesel tuleb kohaneda võõra sotsiaalse süsteemiga. (*Ibid*:46)

Kultuurišokki läbitakse tavaliselt astmereana, mille inimene läbib. Hofstede jt (2004: 47) toovad astmed välja järgmiselt:

1. Mesinädalad – siin kogeb saabunu turisti huvi ja elevust, kuid tema põhiline identiteet on seotud kodumaaga.
2. Eksimine – see aste hõlmab eraldumist kõigest senituttavast. Inimene tunneb, et on üle ujutatud uue kultuuri nõudmistest ja uue keskkonna stiimulitest. Ta tunneb end eksinuna, häbistatuna ja ebakompetentsena.
3. Ärritus ja vaenulikkus – uus kultuur, millega kaasnevad raskused ning mis pole sama mõistetav ja tuttav kui oma kultuur, kutsub tüüpiliselt esile viha ning vastumeelsust.
4. Kohanemine ja ühtesulamine – see tähendab uute märkide arusaadavaks muutumist ning paremat hakkama saamist uues kultuuris. Inimene suudab näha üha enam häid ja halbu momente mõlema kultuuri juures.
5. Kaksikultuursus – sellel astmel tunneb inimene end ühtmoodi mugavalt nii uues kui vanas kultuuris. Kas keegi selleni ka tegelikult jõuab, on uurijad siiani eri meelt. (*Ibid*)

Kohanemisprotsessiga kaasnevad erinevad emotsioonid, milleks üks olulisemaid on ärevus, sest ärevus on seotud ebastabiilsuse tekkega egos. Selleks, et paremini, ennast psüühiliselt kahjustamata, kohaneda keskkonnaga, ongi inimesel arenenud ego kaitsemehhanismid. Kaitsemehhanismid sunnivad kas inimest astuma tagasi turvatsooni või reageerima kogetule kaitse seisundiga. (Teiverlaur 2003:9)

Peamiseks takistuseks kultuuridevahelises suhtlemises on stereotüüpide kasutamine. Stereotüüpide kujunemine on seotud antud grupi kultuurilise ja etnilise eneseteadvustamise mehhanismiga. On välja toodud kolme erineva järeltule esinemist (Nõmm 2011:48):

- Leitakse, et kõik „võõrad“ sarnanevad üksteisele ja erinevad „omadest“;
- „omade“ seas võib täheldada suuremat mitmekesisust, kui „võõraste“ seas;

- Hinnangud „võõrastele“ kipuvad olema äärmuslikud: tavaliselt kas väga positiivsed või väga negatiivsed.

Lõimumisel Eesti ühiskonda mängib olulist rolli keeleoskus. Ülle Rannut oma artiklis „Keel ja Kultuurišokk“ (2010) on keskendunud uusimmigrantidele, kuid sisuliselt kehtivad antud seisukohad ka teistele Eestis elavatele välismaalastele. Rannut toob välja tiheda seose tööpuuduse ja keele oskamatus vahel.

Eestist erineva kultuuritaustaga immigrantide jaoks on Eesti suureks väljakutseks mitte ainult kliima tõttu, vaid üldse oluliste kultuuri-ja väärtushinnangute tõttu. Sellele osutavad ka arvukad uuringud võõrtöölise, ärimeste ja üliõpilaste kohanemisest võõras kultuuris, mis näitavad, et paljud nendest on uuel maal õnnetud, ega suuda kohaneda. Igal pool on neil raskusi: tööga, keelega, elukohaga, ühissõidukis, poes ja ametiasutustes. Kultuurišokist tingitud stress tekitab opositsioonilisust, negatiivset suhtumist kohalikesse ja nende kommetesse, koduigatsust ja terviseprobleeme (Rannut 2010).

Integratsioon ei ole ühesuunaline protsess, vaid selles osalevad lisaks immigrantidele samaväärselt ka kohalikud elanikud. Integratsioon tähendab nende kahe poole jaoks erinevat asja. Mitte-eestlastele tähendab see nende barjääride järkjärgulist kadumist, mis takistavad paljudel olemast konkurentsivõimelised Eesti tööturul, saamast osa siinsetest haridusvõimalustest, osalemast kohalikus kultuuri- ja poliitikaelus. Need barjäärid on ennekõike seotud eesti keele oskuse ja kohaliku kultuuri tundmise puudulikkusega, ebakindla õigusliku staatusega, aga ka kiiretele ühiskonnamuutustele järgnevate hirmude ja eelarvamustega. Kohalike ehk eestlaste puhul väljendub integratsioon tõrjuva hoiaku taandumises etniliste vähemuste suhtes mitmekultuurilise ühiskonnamudeli tunnustamise kontekstis ning hirmu vähenemises oma rahvusliku identiteedi ning kultuuriruumi säilimise suhtes. (Integratsioon... 2000)

2. UURINGU LÄBIVIIMINE JA UURIMUSTULEMUSED

2.1. Uurimiseesmärk ja uurimisülesanded

Käsitletud teemal on kirjutatud mitmeid bakalaureuse-ja magistritöid uusimmigrantidest, nende kohanemisest meie ühiskonnas ja ka eestlaste hoiakutest immigrantide suhtes. Käesolev töö on seotud konkreetselt Tartu Ülikooli Pärnu kolledži välisüliõpilastega ja nende õpingutega ning kohanemisega Eestis elades.

Töö eesmärk on uurida, milliste igapäevaste probleemidega puutuvad TÜPK välisüliõpilased kokku ning kuidas saaks kergendada nende kohanemist võõras kultuuris. Tööga soovitakse saada teada, mida saaks teha TÜPK, et välisüliõpilaste siin õppimist ja elamist paremaks muuta ning kuivõrd näevad üliõpilased oma tuleviku seost Eestiga.

Uurimisküsimused, millele soovitakse antud tööga vastused saada on järgmised:

- Millised on välisüliõpilaste Eestisse õppima tulemise põhjused?
- Millised on peamised igapäeva probleemid, millega tuleb välisüliõpilastel kokku puutuda?
- Mis on peamised takistavad tegurid integreerumisel ja kohanemisel ühiskonnas?
- Kuidas hindavad üliõpilased koolipoolset toetust nende õppetegevusele ja elukorraldusele?
- Millised on üliõpilaste soovitusel Tartu Ülikooli Pärnu kolledžile tulevaste välisüliõpilaste õpingute tarbeks?

Järgnevalt selgitatakse uuringu läbiviimise meetodit ja valimit

2.2. Uuringu läbiviimine, meetod ja valim

Uuring viidi läbi kasutades kvalitatiivset meetodit, täpsemalt intervjueerimist. Intervjuu suur eelis teiste andmekogumismeetodite ees on paindlikkus, võimalus andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida. (Hirsjärvi jt 2004:192)

Intervjueeritavatega viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud, mis on vabas õhkkonnas toimuvad intervjuud uurija ja uuringus osalejate vahel. Valdav osa küsimusi on avatud küsimused, millest tulenevalt võib iga intervjuu kujuneda täiesti erinevaks, sõltumata sellest, et küsimused on täpselt samad. (Flick 2006:155-156)

Peamine põhjus, miks üliõpilane eelistas intervjuud ankeetküsitlusele, oli seotud võimalusega vestluse käigus vastuseid põhjendada ning nii loodeti jõuda vestluse käigus probleemideni, milleni ankeetküsitluse korral ei oleks pruukinud jõuda. Kõik välisüliõpilased, kellega intervjuud tehti, olid väga erineva kultuurilise taustaga ja elukogemusega, mille tulemusena kujunesid kõik intervjuud erinäolisteks.

Üldkogumisse kuulus 19 välisüliõpilast, neist 4 õppisid esimesel kursusel ja 15 teisel kursusel. Intervjuud viidi läbi märtsi lõpus ja aprilli alguses. Samal ajal olid kõik üliõpilased väga hõivatud enda koolitöödega, sh lõputööde kirjutamisega ja intervjuude aegade leidmiseks ja omavahel sobitamiseks tuli sageli pidada mitmeid läbirääkimisi. Mitmed üliõpilased ei olnud intervjuude läbiviimise hetkel Eestis ja osad intervjuud viidi läbi Skype-i teel.

Lõplikuks respondentide arvuks jäi 14 välisüliõpilast 19st. Esimese kursuse üliõpilastest sai 3-ga viidud läbi intervjuu TÜPK-s. Teise kursuse üliõpilastest sai 3-ga vesteldud samuti TÜPK-s, 7 üliõpilasega viidi läbi intervjuu kasutades Skype-i ning üks üliõpilane saatis vastused kirjalikult e-maili teel. Kõik intervjuud salvestati diktofoniga ning hiljem transkribeeriti. Keskmiseks intervjuu kestvuseks kujunes 35-45 minutit. Kõik intervjuud viidi läbi inglise keeles.

Intervjuu küsimused olid jagatud kolmeks blokiks (vt Lisa 2). Esimesed küsimused olid seotud esmase informatsiooni saamisega õppimisvõimaluste ja -põhjuste kohta, Eestisse saabumise ning dokumentide vormistamisega. Teine blokk küsimusi olid otseselt seotud

Eestis kohanemisega, igapäevaelu ja probleemidega ning viimane osa küsimusi puudutas üliõpilaste tulevikuplaane ja seotust Eestiga. Kõikide intervjuueeritavatega lepidi kokku, et säilib vastajate anonüümsus ning see oli ka aluseks osadelt üliõpilastelt nõusoleku saamiseks intervjuule vastamisel. Seepärast ei ole välja toodud vastuste juures kirjas ka seda, millise riigi üliõpilane vastava vastuse andis, sest muidu oleks vastaja tuvastatav.

Intervjuudele eelnes kontakti loomine ja nõusoleku saamine. Nimekirja TÜPK välisüliõpilaste kohta sai üliõpilane Rita Viik-ilt, kes on õppeosakonna juhataja. Peamiseks viisiks esmaseks kontaktiks kujunes sotsiaalvõrgustik *Facebook*, läbi mille oli võimalus välisüliõpilased üles leida ja neile enda uuringut tutvustada. Osade üliõpilastega oli esmane kontakt saavutatud ajal, mil nad käisid taotlemas elamisluba õppimiseks kodakondsus-ja migratsioonibüroo Pärnu teeninduses, kus ka antud lõputöö kirjutaja töötab. Lisaks aitas mõnede välisüliõpilastega kontakti saada lõputöö kaasjuhendaja Kai Tomasberg.

2.3. Uurimustulemuste analüüs

2.3.1. Üldine informatsioon ja Eestisse õppima tulemise põhjused

Nagu eelnevalt mainitud on üliõpilased, kellega intervjuud läbi viidi, pärit väga erinevatest kultuuridest, sellest sõltuvalt on nende kohanemine Eestis õppimise ja elamisega samuti erinev. Riigid, kust TÜPK välisüliõpilased pärinevad ja kes intervjuudes osalesid on järgmised: Kanada, Nepal, Valgevene, Prantsusmaa, Läti, Nigeeria, India, Ameerika Ühendriigid, Serbia ja Ukraina. Valdav osa respondente pärinesid kõik kolmandatest riikidest ja Euroopa Liidu riikidest olid esindatud vaid Prantsusmaa ja Läti.

Põhjused välismaal magistrikraadi omandamiseks olid suhteliselt sarnased ja vastavad samadele kriteeriumitele, mis Eesti üliõpilaste seas Eve Mägi ja Mihkel Nestori poolt läbiviidud uuringust ka välja tuli. Peamine põhjus, miks mindi välismaale haridust omandama seisnes asjaolus, et välismaal omandatud haridus on prestiižsem ning annab kodumaal paremad karjäärivõimalused. Teiseks toodi välja, et välismaal õppimine

annab hea kogemuse eluks ning kasvatab iseseisvust. Lisaks oli vastajate seas mitu üliõpilast, kes olid ka oma bakalaureusekraadi omandanud väljaspool oma kodumaad ning ka edasiõppimine välismaal tundus loomulik jätk.

Lisaks eelpool mainitule seisnes valik Eestisse õppima tulemiseks ka TÜPK magistriprogrammis, mis on ainulaadne maailmas.

Well as you know, the course we are dealing in Tartu Pärnu College is the unique course and there is not masters in wellness management anywhere else and a part from that, my interest of wellness management, it was my only chance.

To be honest it was because of this program, that is very specific, detailed and doesn't exist anywhere in the world. I was interested in knowing, if there was any universities that had focused around wellness and spa and this program came up and because it was in Estonia, I knew that it was in the part of the world I had been very interested in for years because of this sauna culture.

Oli ka üliõpilasi, kelle jaoks oli oluline parandada enda inglise keele oskust ning saada rahvusvahelise õppe kogemust. Lisaks tuli ka mitme vastaja puhul välja tõsiasi, et nende kodukohas ei ole üldse võimalust magistrikraadi omandada.

First of all there are no appropriate places to go to University at my country, second it was my desire to go abroad, to broaden my horizons, to discover new places, to improve my knowledge and level of understanding.

Because I wanted the international experience with the multiculture classmates and I wanted to study in english, these were the three most important reasons to study abroad.

Kolmandatest riikidest pärit üliõpilaste jaoks oli üheks sooviks võimalus õppida Euroopas. Teiste seas olid välismaal õppima asumiseks ka põhjus, et kõik teised pereliikmed olid omandanud hariduse väljaspool oma kodumaad ning soov kohtuda teistest kultuuridest pärit inimestega ja luua rahvusvahelisi tutvusi.

Informatsiooni TÜPK õppimise kohta saadi peamiselt kahel viisil. Esiteks need, kellel oli kindel siht silme ees õppida turismi ja heaolu, said infot googeldades konkreetseid märksõnu.

At that time I was at USA and I actually wanted to study there, but there wasn't that kind of program, so I typed in wellness, fitness and spa and University Tartu Pärnu College came up. I had visited Estonia before and I knew about the nature and culture, it is a little bit similar to my country.

I learned about University Tartu Pärnu College on internet when looking for a master program in this field. To be honest, when I noticed it was in Estonia, I had no idea about the culture, but I went straight away to buy a Lonely Planet and guide of the country to know more about it.

Teine viis infot saada TÜPK kohta oli läbi teiste Ülikoolide või interneti lehekülje *Study in Estonia* kaudu. Lisaks toodi mitmel korral välja ka messide külastus ja info saamine seal kaudu ning paar üliõpilast said infot TÜPK-i kontaktisiku kaudu, kes käis nende koolis programmi tutvustamas. Ühe välisüliõpilase isa on välisüliõpilaste vahendaja oma koduriigis ning soovitas TÜPK-d ja magistriprogrammi ise oma tütrele.

Teadmised Eesti kohta olid enne siia saabumist välisüliõpilastel üldiselt üsna tagasihoidlikud, kuid kõik üliõpilased uurisid enne siia tulemist Eesti kohta internetist, et teada saada kus Eesti üleüldse asub, milline on kliima, loodus, kultuur ja kombed.

Oh my god I had absolutely any knowledge about Estonia, you know when I told my friends I got the Scholarship and I am going to Estonia, they all said where? Nobody knew about Estonia, then I explained it is near Finland and Sweden, Sweden is actually very popular in our country. After I got the scholarship from here I started to read everything, what is the culture you know, about temperature, weather, food, people and everything.

Nothing, I even didn't know where it was, I had to google where it lies and things like that. I was thinking that the country being so small might not have all the advantages, but I was really surprised that such a small country is doing such a good work.

Mõned üliõpilased oli Eestit enne külastanud või oli külastanud Eestit nende vanemad. Pigem olid teadlikud Eestist need välisüliõpilased, kes tulid Euroopa Liidust või need, kes olid eelnevalt külastanud lähinaabreid nagu Soome ja Rootsi.

Oh I knew a lot in general, because my grandmom, she lives in Tallinn more than twenty years. I have been travelling to Estonia, I do not know, since I was ten.

Of course I knew pretty a lot because Estonia is Baltic country. I knew about history, culture and I had also visited it many times.

My parents had been to Tallinn and Tartu before and they really liked there and I also read before coming to Estonia.

Informatsiooni elamisloa ja elamisõiguse kohta said kõik üliõpilased kooli poolt. Enne Eestisse saabumist saatis kool neile informatsiooni nii Eesti kohta üldiselt kui ka õppimise kohta, sh info, mis puudutab siin elamisloa või -õiguse taotlemist. Paljud üliõpilased rõhutasid seda, et kooli poolt oli täpselt ja selgelt välja toodud nimekiri, milliseid pabereid ja dokumente on tarvis ning sellest tulenevalt oli elamisloa või elamisõiguse taotlemine lihtne ja kõik sujus latusalt.

Loomulikult osutasid Euroopa Liidust pärit üliõpilased sellele, et tänu ühtses süsteemis olemisele on Eestisse saabumine ja siin viibimine kergendatud, on vaid tarvis end Eesti rahvastikuregistrisse sisse kirjutada ja migratsioonibüroos mõned andmed esitada. Olulisi probleeme riiki sisenemisega ka ei tekkinud. Üks üliõpilane peeti kinni Helsingis ja kontrolliti tema elamisluba, mille ta on saanud teises Euroopa Liidu riigis, selle kehtivust ja õiguspärasust.

Well as Estonia is a member of the European Union, I didn't check anything regarding visa, as I am from European Union country I learned more about it when I arrived at the University.

Kolmandiküliõpilastest taotles elamisloa oma koduriigis Eesti saatkonnas. Eraldi rõhutasid mitmed välisüliõpilased Merike Kala nime, kes varustas neid vajaliku infoga, mis puudutab elamisloa taotlemist.

Peamist tuge üliõpilastele osutasid nende sõnul Tartu Ülikool ja nende vanemad, kes aitasid informatsiooniga ja ka moraalselt, et Eestis end sisse seada.

Kokkuvõtlikult saab öelda, et välismaale õppima minemise põhjused vastavad teoorias esitatuile. Olulised on välismaal omandatud hariduse prestiižikus ja paremad karjäärivõimalused kodumaal, rahvusvaheline kogemus ning keeleoskuse parandamine.

2.3.2. Igapäevaelu ja kohanemine Eestis

Kohanemine Eestis sõltus välisüliõpilase sotsiaalsetest oskustest. Neile üliõpilastele, kes olid ka bakalureuse kraadi omandanud võõras riigis, osutus kohanemine kergemaks. Neil oli eelnevalt võõras riigis elamise kogemus ja nad teadsid mida oodata.

Kolm välisüliõpilast elasid Eestisse jõudes läbi kultuurišoki, teiste jaoks oli rohkemal või vähemal määral asjaolusid või olukordi, mis neid üllatas.

Not very first, but gradually when I saw the naked people at the beach, it was really shocking. We are really reserved. In our culture we always talk about we, not I, but here they always think about their self, about their own benefit and personal things. It is my own experience, it doesn't mean it is bad. The way I grew up, we always think about other people and sometimes in here it is still hard thing to understand, beacuse I am too emotional, I take things very seriously.

First thing it was in the borders, the were no guards at the borders, I could just passed through. I was looking for the guards at the airport, I had all my papers ready, it was different for sure, what else..nothing comes to mind..I was shocked about. I was expecting a cold weather..that was surprising..this unusual winter. Oh maybe one thing I was finding a little bit shocking was that womens beach. I wasn't expecting something like that.

Üks välisüliõpilane pidi Eestis elades loobuma taimetoitlusest ja muutma kategooriliselt enda toitumisharjumusi. Alguses tekitas probleemi see, et Eesti kõik toitlustuskohad ei teagi, mida tähendab taimetoitlus. Salati kõrvale näiteks pakuti talle ikkagi kas kala või

kana lisandiks. Teine põhjus taimetoitlusest loobumiseks on Eesti külm kliima, kus keha kulutab palju energiat ning taimtoitlusega on raske elada, sest pidevalt on näljatunne.

As I have travelled a lot and met many different cultures, there wasn't something shocking. But I was actually very surprised that women in this society are working on high positions, they are really demanding and self-confident. And maybe that it is really quiet in here, for example when going to cafeterias everybody are talking quietly.

Our cultures are quite similar, but it is interesting that Estonians are really patriotic, it is really interesting how you try to retain your language and culture.

Paljusid välisüliõpilasi üllatas eestlaste vaikne hoiak ja reserveeritus. Lisaks mainiti vaikseid tänavaid, kus keegi ei liigu ja üks tähelepanuväärsemaid märkusi puudutas eestlaste austavat suhtumist monumentidesse ja erinevate mälestusmärkide rajamist, hoidmist ja säilitamist.

Hum...I arrived in September. Weather was good, I wasn't shocked but more surprised by the beauty of the landscapes. It was really new for me.

Eestis elades ja TÜPK õppides majutusid ja elasid välisüliõpilased kas Estonia Valges majas, Sadama Villas või Hommiku hostelis. Küsimusele, mis puudutas elamistingimusi jagunesid vastused üldiselt kaheks, olid need, kes olid väga rahul ja teised, kellele ei meeldinud üldse.

Estonia Valge maja tugevustena toodi välja peamiselt see, et hind on soodne ja üliõpilastele kuulus terve korrus, kus sai koos aega veeta nii teiste välisüliõpilastega kui ka eestlastest üliõpilastega. Plussiks peeti ka võimalust ujumas käia ning ka see, et olemas oli köök, kus sai koos süüa teha ning ühiselt aja veetmise võimalusi oli rohkem.

I was accommodated in Estonia Spa Hotel, it was pretty good, all my classmates were there as well, we had great moments. Living conditions were very fine, except maybe the winter time and the cold, which I am not used to, It was just too cold for me.

Negatiivsena toodi Estonia Valge maja majutuse kohta välja see, et kui kaks üliõpilast pidi koos ühes toas elama, siis oli ruumi väga vähe.

The room was too small for two persons. We had no table, no place to study to read. Then we complained and they changed our room, but that room was so cold. I wasn't satisfied at all.

Teine majutuskohd on Hommiku hostel. Positiivsena toodi taaskord välja hinna sobivuse, lisaks kui elati üksinda toas, siis oli ruum piisavalt suur ja köök ka olemas. Tugevuseks peetakse ka asukohta kesklinnas. Intervjuude käigus jäi mulje, et pigem ollakse rahul, kui rahulolematu, kuid piir nende kahe vahel on üsna õrn.

Puudusena toodi välja, et välisüliõpilastel pole Hommiku hostelis kohta kuhu koguneda ja kus koos aega veeta ning see on üsna suur puudus. Kuna välisüliõpilased suhtlevad peamiselt omavahel, siis vajavad nad kohta, kus koos süüa teha, aega veeta ja niisama olla. Hommiku hostelis on selleks võimaluseks vaid kellegi tuba, mis on aga liiga väike.

Eesti keelt õppisid kõik üliõpilased esimesel semestril ning keegi üliõpilastest ei jäänud keelekursusega, mida kool pakkus, rahule. Eesti keele loenguid oli vähe ning mitmed respondendid viitasid eesti keele lektori kogenumatusele.

It was hard and I actually plan to continue my estonian language studies.. I had an experience, I took the same introductory course here two times, for last year with my course and this year also. We had two different teachers. One was the girl from Sütevaka and maybe she had no much experience, but we took the same book and it was really, really hard. She would give us 300 words, 50 words per week, and after learning these words, we should speak. But it didn't work. We don't know the words, we don't know how to put them together. And this year was the same book, but her main idea was that we stayed to the book and read and listened to the tapes and everything. And for me it was much, much better.

I studied in first year but it was quite hard and I couldn't manage to study it more than 3-4 times. I had to scratch my head every time I listened to it and I tried a lot. And I had an interest but it is really difficult language, it is not that easy. I would say that the teacher tried a lot, but she was young, she wasn't experienced and she didn't know what we would like to learn, she was teaching what was told from the University, but it

is different with master students and she was lack of experinece and we wanted to study something different...

Vastajad viitasid ka asjaolule, et keele õpe vajab praktikat ning ei piisa mõnest kuust, et keelt rääkima hakata. Mõned välisüliõpilased oleks pidanud õigeks, et eesti keele õpe oleks kestnud kogu kooli vältel. Teiste jaoks oli eesti keele õpe ajaraiskamine, sest seda keelt räägivad väga vähesed inimesed ning hiljem Eestist lahkudes pole selle keeleoskusega midagi peale hakata. Märgiti ka, et teised ained olid olulisemad õppida ja keskenduti hoopis muule. Eesti keele lektorile heideti ka ette seda, et loengud olid ettevalmistamata ning puudus seos ja järjepidevus, mida keele õppimiseks vaja on. Selgus, et kaks välisüliõpilast olid oma kodumaal keeleõpetajad ning nende hinnang TÜPK eesti keele kursusele oli väga negatiivne.

Abiks oli eesti keeles õpitu peamiselt poes süüa ostes ning viisakusväljendid tulid ka igapäevases suhtluses kasuks. Paar üliõpilast tegid ettepaneku, et esimene aasta võiks olla eesti keele õpe algajatele ning teine aasta edasijõudnutele, sest keeleoskus on oluline osa kohanemiseks ühiskonnas.

Igapäevases elus said kõik välisüliõpilased inglise keelega hakkama. Ukrainast, Valgevenest ja Lätist pärit üliõpilaste jaoks tegi suhtlemise Eestis kergemaks vene keele oskus. Keelt, mida kasutada, valiti vastavalt olukorrale. Respondendid tõdesid, et vadav osa Eesti vanemast generatsioonist oskab vene keelt ning noorem inglise keelt. Need välisüliõpilased, kes suhtlesid ainult inglise keeles tõdesid, et vahel kui nad ei saanud hakkama, võtsid nad kasutusele miimika ja žestikuleerisid.

Not knowing Estonian influences your adaptation a lot, you feel like seperated, but I guess it is normal, when you live in the country where your native language isn't the main languaeg.

I noticed that sometimes when I started to speak in Russian, people faces changed, they didn't liked it. But I know that my living and adaptation in here was much easier beacuse I could speak in Russian.

Mõned välisüliõpilased rääkisid ka, et neil on tutvusi eestlaste seas, kes aitasid neid eesti keele tõlkimisega või hakkama saamisega ametiasutustest. Üks üliõpilane, kes käis ERGO-s kindlustuslepingut sõlmimas, pidi esimesel korral loobuma külaskäigust ja minema hiljem tagasi koos eestlasega, kes aitas tõlkida. Lisaks tekkis probleeme Migratsiooni büroos, kus vähesed teenindajad suhtlesid inglise keeles.

Eestis töötamisest üliõpilased üldiselt väga huvitatud ei ole. Üks välisüliõpilane töötab juba praegu ning teine asub tööle samasse ettevõttesse sellel suvel. Lisaks on töökoha saanud üks välisüliõpilane TÜPK-s, tehes tõlketöid. Eranditult kõik välisüliõpilased tõdesid, et keelebarjäär saab neile töö leidmisel takistuseks. Paar üliõpilast olid kandideerinud Pärnus vabadele töökohtadele, kuid vastus tuli negatiivne just keeleoskamatus tõttu. Teine põhjus, miks tööd leida oli raske seisnes loengu ajakavas, sest pikad koolipäevad tegid töö jaoks aja leidmise väga keeruliseks. Üks teise aasta välisüliõpilane oli asunud tööle füüsilisest isikust ettevõtjana.

I tried to adapt, to find out if it is a good place to live. In general I like Estonia. But I found that for foreigners it is better to start their own business, not to work in local company. This year for me was really tough. My income depends on how much I am working in here, 10 days of work it was okay, 5 days of work it was difficult, but I got support from my parents. And I survived. This autumn and winter time was very difficult for me. I am still thinking about different ways to survive, I got a lot of personal support from the director of College and I have some good friends here in Pärnu. In generally I am still looking for options.

Majanduslikult Eestis hakkama saamiseks on üliõpilastel kolm peamist vahendit. Kõik respondendid said mingil ajahetkel stipendiumit, mis kattis nende kulutused. DoRa ja ERASMUS-e stipendium toodi eraldi välja. Lisaks toetasid paljusid vanemad ning üheks vahendiks olid ka säästnud. Ükski välisüliõpilane ei tunnistanud, et Eestis elades peaks ta millestki loobuma, pigem rõhutati, et odavad elamiskulud aitavad hästi toime tulla.

TÜPK välisüliõpilastel on väga palju erinevaid hobisid. Küsimus hobide kohta oli ajendatud asjaolust, et näha kui paljud üliõpilased saavad Eesti elades oma

tegevusaladega edasi tegeleda. Peamised kohad, mida külastati on Myfitness ja Tervise Paradiis. Lisaks jõusaali ja rühmatreeningute külastamisele tegelesid üliõpilased veel joogaga, jooksmisega, lugemisega, joonistamisega, laulmisega, kokkamisega, õmblemisega, ujumisega, peotantsuga, fotograafiaga ja võõrkeele õpingutega. Need üliõpilased kelle huvid olid seotud peamiselt spordiga, leidsid kõik, et Pärnus on palju häid võimalusi oma hobiga tegeleda. Üks välisüliõpilane, kelle hobiks oli fotograafia, sai isegi Pärnus haiglas enda näituse avada. Laulmisega tegelejad väitsid, et kooris nad Pärnus laulda ei saaks just keelebarjääri tõttu, samuti peotantsuga, mis nõuab lisaks keeleoskusele ka partnerit. Välisüliõpilane, kelle hobiks oli kokkamine, oli võtnud enda kodumaalt kaasa mitmeid maitseaineid, et siin saaks edasi kodumaale kohaselt süüa valmistada.

Actually in Estonia I have more opportunities, because College is providing basketball, football two times a week and I used to go playing volleyball, but I got trauma and after that I stopped doing this. Last year I also used to go sauna and to spa, it is really cheap in here.

I like to sew, mostly dresses. I sing, not at the moment, but in my previous University I was doing performances on the stage.

Paljud üliõpilased tunnistasid, et külastaksid heameelega rühmatreeninguid pakkuvaid spordiklubisid, kui kuumaksed ja liitumised on kallid. Sellest sõltuvalt püütakse ise palju värske õhku käes viibida ja joosta või jalutada.

Eestlasi kirjeldasid kõik välisüliõpilased kui vaikset, reserveeritud ja omaette hoidvat rahvust. Peamiselt öeldi eestlaste kohta, et nad hoiavad omaette, kuid kui tutvus on sobitatud, siis nad avanevad ja nendega on tore suhelda. Väga paljud üliõpilased viitasid eestlaste alkoholi lembusele. Tõdeti, et eestlased joovad palju, nad muutuvad seejärel avatuks ja kahjuks sageli ka agressiivseks.

Estonians are very reserved and at first they keep their distances. They are very hard-working, serious and reliable when you get closer to them. But I would like to say that staff in the agencies are not very friendly or emotional, they stay neutral.

In general they are friendly and nice, but I think they are quite moody.

Estonians are closed. When they feel comfortable with you, then they open and become different. Estonians drink a lot, then they become aggressive. When people, who I know, are sober, they are nice people, but when they drink, they become noisy and start to do stupid things.

In general I think Estonians are very patriotic and they are very well organized people, but to communicate with them is a little bit difficult. Sometimes they are cold people.

Üks üliõpilastest seostas eestlaste iseloomu ja olekut ajalooaga. Ta rõhutas, et püüab eestlastega suheldes meeles pidada, et neil on olnud väga raske ajalugu ja sellest tulenevalt ei ole nad nii avatud olekuga kui võibolla mõned teise riigi kodanikud.

Ignoreerimist olid tundnud mõned üliõpilased, kuid otseselt diskrimineeritust ei tunnistanud keegi vastanutest. Peamiselt tunti ignoreeritust just TÜPK poolt. Üliõpilased tunnistasid, et neid tihti ei teavitata kolledžis toimuvatest üritustest ning nad saavad neist teada alles samal päeval kui üritus toimub või veelgi hiljem. Samuti osutati sellele, et info kolledži teadetatavilil on kõik eesti keelne, kuid koolis on ka rahvusvaheline õppekava, siis peab korraldama asju nii, et info oleks kätte saadav ka teistele rahvustele.

Sometimes I feel being ignored. International students are ignored by College, we do not receive information in english. We all could bring something interesting to College life, but they do not use this opportunity.

With different nations are being a little bit intolerable. It is somehow connected with not knowing the language. In College people are in their comfort zone, they do not want to speak in english, even when they can. Of course it can be connected to not knowing english, but in most cases people in here, they do speak english language. We were changed lunch times, so that we could more communicate with Estonians. Everything in here is in estonian, informations and the notice-board. Many people think they like come to University of Tartu, they do not realize that they come to Pärnu and it is small town and here is no community for international students.

Peamiselt suhtlevad kõik respondendi omavahel, ehk siis teiste välisüliõpilastega. Lisaks on saadud tutvusi eestlase seas tänu mõningatele loengutele, kus on viibitud koos Eesti üliõpilastega.

I mostly communicate with my workmates and other international students, also with them who already are not studying in College. We mostly communicate through social media. In College, our lessons end during 7-8 pm and after that there are no other students and I can't feel the College spirit. Even when our lessons ended at 5, we didn't communicate with Estonian students, they kept their distance.

I wish I had more Estonian friends. I mostly communicate with other international students. In general I feel sometimes lonely, I am stressed about school, away from home.

Üksikuna tundsid end pigem need välisüliõpilased, kes tulevad kolmandatest riikidest ning kelle jaoks TÜPK on esimene pikalt kodust eemal viibimise põhjus. Mõned välisüliõpilased tõstsid esile ka seda, et suheldes ainult teiste rahvusvaheliste üliõpilastega, muutub see pikema aja jooksul ammendatuks ning siis hakatakse end üksikuna tundma. Rõhutati ka seda, et ise peab ka vaeva nägema ja olema avatud, et ei tekiks võimalust end üksikuna tunda.

Eestlastega sobitasid suhteid väga vähesed. Peamine takistav asjaolu oli loengute pikk kestvus õhtuti ning ka suur hulk koolitööd, mis ei andnud võimalust väljas pool kooli eriti käia ja suhteid luua. Mainiti ka, et eestlastele on nende iseloomu tõttu raske läheneda ja tuttavaks saada ning keelebarjäär sai ka mõnel korral saatuslikuks.

Oma perekonnaga ja sõpradega suhtlevad välisüliõpilased sageli, enamasti korra nädalas. Peamiseks vahendiks on Skype. Kuna Skype teel on võimalus teha videoloenguid, siis see vähendas ka koduigatsust. Kaugematesse riikidesse on helistamine telefoniga väga kallis, kuid paar korda kuus leiti siiski see võimalus. Oluline oli see nende välisüliõpilaste jaoks, kelle peredel polnud interneti kasutamise võimalust.

I miss my home, I cry a lot. I miss my community, I miss my friends. In here everything is different. For example, in here i have to ask premisson when I want to borrow something, I mean, in our country I can just take whatever I need. When we are closed, why should I permisson if I want to borrow anything.

I miss home conviniences. I miss my mothers' home-backed meals, my room.

I miss the food and the weather. I was vegetarian for 24 years. But living in here, I can't manage with vegetarian food only, beacuse it is cold in here and you need energy. Even when I go to food places here in Pärnu and want to order vegetarian food, they always offer me chicken or fish in addition.

Õpinguid koduigatsus välisüliõpilastel ei mõjuta. Pigem tunnistasid vastajad, et koduigatsus kimbutab rohkem siis, kui kooliasju on teha vähem ning aega enesele pühenduda rohkem.

Stressiga olid kokkupuutunud kõik vastajad. Peamine stressi põhjus oli suur maht kooliülesandeid, mis andnud võimalust aega enesele pühenduda.

Last semester I felt more stress, but it is natural, when being in the new environment.

I can actually manage with stress very good. There are days when feel that my head wants to explode. We had one semester, when we had lessons from 9-5 every day and after that we had to do the homework. I didn't have time to go swimming or just rest. I think it is not a good way to study, I have no time to collect strenght for studies when I can't rest. I have lived through so much back at home, that I think most people don't even know what stress means.

I have been in a stress. The second semeter was double hard than the fist one. All subjects are so difficult, while on the first semester it was so easy. There is absolutely no balance.

Kõik üliõpilased viitasid sellele, et loengute ja semestrite vahel puudub tasakaal. Mõnel semestril on kõik ained kerged, samas kui teisele semestrile on viidud kõik rasked majandusained.

There is a pressure all the time. I can't communicate with the lecture as my friend. We are just doing the exams and that's it. There is only work, work, work and that is all.

Yes, I have experienced stress. I think it was because of the financial situation. I had to think how to pay for school and my bills. That time was difficult and stressful also.

Kõik 14 vastajat peavad Pärnu linna ja selle elukeskkonda väga turvaliseks. Ka Eestit peetakse üldiselt turvaliseks riigiks kus elada.

I think it is really safe in here. My homecountry is very polluted, in here it is fresh air. In Estonia it was the first time when I ever saw snow. I mean I had heard about it, but I had never seen it. For me it was special. I like how the seasons change, nature is changing, it is beautiful.

Pärnu is safe. When i compare to my homecountry, it is very safe in here. Here might be things that I am not aware. Maybe I live in a bubble or something.

I like that you can drink tap water in here. I like how you handle the garbage and that the streets are all clean. I like your Keskkonnauuringute keskus. I have been there for three times. I wish I had had an opportunity to visit such place when I was a child.

I think that Pärnu is safe. At first I was little confused, the environment was strange and little creepy, but I never felt unsafe or something. People do not bother you and deal with their own things.

Peamiselt meeldisid kõikidele välisüliõpilastele Pärnu värske õhk ja roheline keskkond. Samuti oli nende jaoks oluline see, et vahemaad on väikesed ja saab palju jalutada. Kummaliseks peeti talvist, pimedat aega, kus tänavatel liigub väga vähe inimesi.

Suuri terviseprobleeme vastajatel ei esinenud. Peamine haiguslik nähe oli külmetus. Ühel välisüliõpilased oli probleeme näonahaga, kuid abi saadeti kiiresti. Kooli poolt tehti välisüliõpilastele külastus Pärnu haiglasse. Lisana märkisid need vastajad seda, et kui suheldi haigla personaliga vene keeles oli suhtumine erinev, kui suheldi inglise keeles. Vene keeles rääkides oli suhtumine sõbralik ja tegutsemine operatiivne, inglise keeles suheldes tundis üks vastaja, et temasse suhtuti veidi eemalehoidvalt ja ta tundis,

et temast soovitakse võimalikult kiiresti vabaneda. Vastaja ise arwab, et taaskord oli põhjuseks keelebarjäär, mis takistas vabalt suhtlemist ja tekitas meditsiinitöötajas ebamugavust. Meditsiiniliste võimaluste kohta on välisüliõpilaste teadmised üsna tagasihoidlikult, peamiselt tunnistati seda, et kui on vaja arstiabi, siis esmalt püütakse endaga kaasa haiglasse kutsuda keegi, kes oskab eesti keelt, et külastus ja abi saamine toimuks võimalikult kiiresti ja mugavalt.

Kõige rohkem igatsevad Pärnus õppivad välisüliõpilased oma perekonda ja sõpru. Samuti kodust toitu ja võimalust viibida tuttavas keskkonnas. Üks üliõpilane tunnistab, et Eestis õppides tundis ta kõige enam puudust võimalusest kogeda kohalikku kultuuri. Teine üliõpilane tunnistab, et tema tunneb puudust võimalusest külastada festivale, teatrit ja kino- ehk kultuursusest tundis puudust.

Peamised probleemid, millega välisüliõpilased kokku puutuvad on stress, ignoreerimine, vähene sotsialiseeritus ning peamine takistav tegur intergreerumisel on keelebarjäär. Keele oskamatus on nagu ka Ülle Rannuti uuringust selgus, peamine takistav asjaolu töö leidmisel. Kuigi antud uuringu tulemustest selgus, et ainult ühel üliõpilased on majanduslikult keeruline, oli mitu üliõpilast, kes siiski oleksid soovinud võimalusel tööd teha.

Kultuurišokk puudutas mõnda üliõpilast rohkem kui teist. Nagu ka teooriast tulenes, on kultuurišokk väga isiklik kogemus. Pigem läbisid kultuurišoki kolmandatest riikidest üliõpilased, kelle väärtushinnangud, moraal ning kombed on eestlaste omadest erinevad.

Teooria kohaselt on integreerumine kahepoolne protsess, seda kinnitasid ka uuringu tulemused. Välisüliõpilased ja võõramaalased ei saa eeldada, et eestlased neid kohe omaks võtaksid, ka ise peab selleks panustama. Need üliõpilased, kes ise olid aktiivsed ja püüdsid suhteid luua Eesti üliõpilastega, kohanesid kiiremini kui teised. Samas täheldasid mitmed välisüliõpilased eestlaste pigem tõrjuvat hoiakut ja ükskõiksust.

2.3.3. Tagasiside Tartu Ülikooli Pärnu kolledži kohta ja tulevikuplaanid

TÜ Pärnu kolledži toetuse kohta oma õpingutele ning kohanemisele Eestis üldiselt, andsid vastajad küllaltki erinevaid vastuseid, kuid kokkuvõttes jõuti tõdemuseni, et kolledž on pigem toetav. Väga mitmed respondendid viitasid sellele, et kolledži poolset toetust tundsid nad pigem õpingute alguses, kuid edaspidiselt tuli rohkem ise hakkama saama.

School didn't support us enough. We were all the time with our international students, we had no chance to communicate with local students. If you want that international students would feel themselves good in here, you need to integrate them with Estonian students. At first when we came, there were only two other international students, who had to tell us about everything. There should have been someone who could speak about Estonian culture, about Pärnu all of that.

Kohanemisel on oluline keeleoskus või vähemalt mõningaid sõnad, mida saaks kasutada. Mitte ükski 14-st vastajast ei olnud rahul kooli poolt pakutava keeleõppega. Peamine põhjus rahulolematuseks oli kogenematu lektor, kes ei osanud keeleõpet edasi anda ning ei suutnud luua süsteemi, mis aitaks järk-järgult välisüliõpilastel keelt omandada.

Probleemide esinemisel pöördusid välisüliõpilased Kai Tomasbergi poole. Kiideti tema head suhtumist üliõpilastesse, huvitatuse ülesnäitamist ning alati avatud suhtumist. Lisaks Kai Tomasbergile nimetati abistajatena ära ka Merike Kala. Respondentidega suheldes oli aru saada, et tegelikult on neil kõigil olemas kooli poolt oma inimene, kelle poole nad mure korral pöördusid.

Välisüliõpilased arvavad, et kooli ning majutusastuse vahel peaks olema suurem koostöö ja tihedam side. Need üliõpilaneid, kes olid majutunud nii Estonia Valges majas kui ka Hommiku hostelis, arvasid, et neid kahte majutusasutust ei saa omavahel võrreldagi, tuues esile Estonia mitmeid plusse. Suured koridorid, võimalus ujulat külastada ning ruumid, kus mitmekesi aega veeta oli nende jaoks väga olulised.

Peamine põhjus kolledžisse õppima tulemiseks oli unikaalne programm, mida kusagil mujal maailmas ei leidu. Õppeprogrammi suurimaks puuduseks peeti tasakaalu puudumist. Rõhutati, et mõned semestrid on kerged, koolitöid on vähe teha ja teised semestrid on nii rasked, et ei jää puhkamiseks, ega vabaks ajaks üldse aega.

In the first semester I had a feeling I was hardly learning anything, it was like so easy. We had homework, but the information was so easy to find on the websites, copy paste and some powerpoints. But now you know, you feel like you are burning out and you do not know how to deal it. All the deadlines are within one month and you do not know what to concentrate because all are so important and you have to pass everything. No balance!

Some of the subjects we are learning here are on the basic level, really basic.

Üliõpilaste arvates on antud õppeprogrammis liiga palju juhtimisega seotud aineid, mis nende erialaga ei seostu ning tekitab liiga palju stressi. Eraldi rõhutati loengut Rahanduse alused, mis on liiga spetsiifiline, keeruline ja ebavajalik nende programmi raames.

Positiivse ilminguna toodi välja sõnavabadust ja arutelude teket loengutes. Oma arvamuse avaldamine on vastajatele oluline ning TÜPK õppides tunnevad nad, et võivad oma arvamust ja ideid julgelt väljendada.

Mõne vastaja jaoks oli probleemiks Eesti lektorite halb inglise keele oskus, millest tulenevalt ei jõudnud kogu vajalik info temani. Üheks probleemiks õppejõududega seoses oli veel ka see, et puudub tagasiside eksamite ja kodutööde kohta.

Välisüliõpilastele meeldisid välislektorite loengud. Negatiivsena toodi välja tõsiasi, et teistest riikidest pärit õppejõud on kohapeal mõned üksikud päevad ja loengud nendega kestavad terve päeva. Nenditi, et ühe ja sama õppejõu kuulamine kogu päeva vältel ja mitu päeva järjest on kurnav. Mitme vastaja kohaselt on ka välislektorite tagasiside nii kodutöödele kui ka muudele küsimustele peaaegu olematu.

I had a problem with one teacher who was from France. We had lessons with that teacher 4-5 days and we were given a homework. I wrote to ask some questions, but I received no feedback. So two days before deadline I had no answer and I had to send my homework. After few days I got E. I wrote to get some explanation, why I didn't get any feedback and why I got E. I was so down for a week, I was just crying all day.

Respondente häiris välislektorite Eestis viibime lühikest aega seetõttu, et tihti tekkisid küsimused peale loengute lõppu ja enne eksameid, kuid siis ei olnud võimalust enam infot saada, sest lektorid olid juba lahkunud. Samas tõdeti ka seda, et välislektorid lähevad kolledžile palju maksma ning ei osatud teha ka ettepanekuid, kuidas saaks välisõppejõude Eestis kauem nõ kinni hoida.

Kolledži keskkonda peeti üldiselt heaks, õhk värske ja kõik on puhas, kuid ruume peeti kõledateks. Ühe vastaja arvates aitaks kolledži keskkonda hubasemaks muuta näiteks rohkem roheliste taimede osakaal koridorides.

I think, because it is wellness, I think that something that has being taught, somehow the environment could reflect these principles at the same time. So I mean how can you teach or talk something, when it is not happening someway. There should be going on projects, have gardeners or at least some green space. This building is little bit cool.

Üliõpilastele meeldisid väga väljasõidud, eriti Tartu külastus. Mitmed vastajad oleksid soovunud Tartus pikemalt viibida ja seal ka loenguid külastada. Paljude arvates oleks pikemalt Tartus viibimine aidanud kaasa nõ kolledži ja ülikooli tunde tekkimisele ja mõjunud ka üldiselt inspireerivalt. Vastajad tundsid kahetsust, et väljasõidud toimusid ainult õpingute alguses, nad oleksid lootnud, et neid toimub kogu õppeperioodi vältel.

It would have been great, if we would have had some subjects at University of Tartu. We actually looked for some subjects that we could take, but then we should have looked accommodation by ourselves and it was complicated. There should be more collaboration between the College and the University. There are many other international students in Tartu that we could meet. For foreign students it is important to meet other international students. In that point Pärnu should grow.

Rohkem oleksid välisüliõpilased soovinud integreeruda Eesti üliõpilastega. Vastajate arvates oleks õppeperioodi alguses olnud oluline veeta palju aega koos eestlastega, kes oleks tutvustanud neile Pärnut ja aidanud sisse elada ühiskonda.

The only one who could support our integration are the local students. Communication is important.

We should be integrated more with Estonian students, but I know it is difficult, because we have different levels of knowing english and most of them are Bachelors. We had few subjects with other Master's and it was really nice.

We are not involved with Estonian students. I can't feel University spirit. We are like invisible here.

Mitmed välisüliõpilased olid üllatunud, et puudus koostöö TÜPK ja Pärnu spaa-de vahel. Vastajad rääkisid, et Pärnus õppimise ajal külastati paar korda spaa-sid, kuid koostöö kolledžiga puudus. Paljud välisüliõpilased oleksid soovinud minna praktikale majutusasutustesse ja anda ka oma panust ja teadmisi Pärnu arengusse üldiselt.

Our program is very specific. Pärnu is a recreation centre, here are many spas and there should be connection and collaboration between them and College. We visited spas few times, but it wasn't educational or something. There is no point having this program here in Pärnu, if there isn't any community or backing. It would be much easier for us to study and adapt if we could contribute to spa activity and development.

TÜPK-s õppimise kohta ütles üks välisüliõpilane väga kindlalt seda, et kõik välisüliõpilased on Eesti, TÜPK ja Tartu Ülikooli peamised turundajad maailmas. Ning rahvusvaheliste õpilaste läbi on hea moodus endale maailmas tuntust koguda.

Tulevikuplaanidest rääkides jäid vastajad tagasihoidlikuks. Kolm vastajat 14-st soovis oma tulevikku Eestiga siduda, kuid tunnistasid, et selleks, et Eestis hakkama saada, peab oskama keelt. Keelebarjäär oli ka enamlevinud põhjus, miks Eestis pikemalt viibida ei soovita. Kahetsust tunti ka selle üle, et puudus Eestis töötamise kogemus. Kõik vastajad soovivad tulevikus Eestisse külastuse eesmärgil tagasi pöörduda.

5 vastajat 14-st soovitaks TÜPK oma sõpradele ja tuttavatele kindlasti. 4 vastajat soovitaksid pigem Tartu Ülikooli, sest rahvusvaheline kogukond on Pärnus olematu ning see on välisüliõpilastele väga oluline. 5 vastajat jäid neutraalsele seisukohale ja tõdesid, et TÜPK soovitades sõltuks see väga palju inimesest kelle soovitus jagatakse. Programmiga ollakse pigem rahul, kuid sotsiaalse elu poolega rahulolematud. Peamine puudus on tegevusetus. Kõige suuremaks tugevuseks TÜPK puhul peetakse mainet ning ainulaadset programmi.

2.4. Arutelu ja ettepanekud

Uuringu läbiviimiseks püstitati viis uurimusküsimust. Eesmärk oli teada saada, millised olid välismaalaste Eestisse õppima tulemise põhjused, milliste probleemidega Eestis õppides kokku puututi, mis on peamised takistused Eestis integreerumisel ja kohanemisel, kuidas hinnatakse TÜPK tuge õppe-ja elutegevusele ja milliseid soovitusi koolile tulevikuks antakse.

Esmalt tunti huvi, miks otsustati magistrikraad omandada välismaal. Peamised põhjused olid seotud asjaoluga, et välismaal omandatud haridus on prestiižne ning annab kodumaal paremad võimalused töö leidmiseks. Lisaks peeti oluliseks parandada enda keeleoskust, saada rahvusvahelise õppe kogemust ning kasvatada iseseisvust. Oli ka respondente, kelle kodumaal ei olegi võimalust magistrikraadi omandada. Mõne vastaja puhul ilmnes ka asjaolu, et bakalaureuse kraad oli samuti omandatud väljaspool kodumaad ning edasi õppimine võõras riigis tundus loogilise jätkuna.

Mitmed vastajad tunnistasid, et soovivad Eestis omandatud haridusega panustada kodumaa arengusse, mis on ka lõputöö kirjutada arvates oluline. Lisaks enesearengule aitab võõras riigis elamine ja selle kultuuriga tutvumine laiendada oma silmaringi. Võimalus jälgida kuidas teises riigis asjad toimivad, aitab leida ideid kuidas oma kodumaal asju paremini korraldada. Välismaal õppimine arendab isiku iseseisvust. Võõrad kombad, kultuur ja inimesed panevad proovile välismaalase enesekehtestamise võime ja julguse. Paranevad nii sotsiaalsed oskused kui ka stressitaluvusvõime.

Peamised probleemid, millega välisüliõpilased kokku puutusid ei olnud mitte niivõrd sotsiaalsed kui korralduslikud ning seotud informatsiooni puudusega. Sotsiaalsetest probleemidest oli peamiseks raskuseks töö leidmine. Samuti puututi kokku stressiga ja üksildusega. Positiivne tulemus oli see, et ükski üliõpilane ei tunnistanud nagu oleks teda diskrimineeritud. Vastajad tundsid muret ka sotsialiseerumise üle. Peamine suhtlusringkond koosnes vaid teistest välisüliõpilastest, eestlastega integreerumist peeti probleemiks. Lisaks oli keelebarjäär, mis takistas Eestis töötamist.

Välisüliõpilaste integreerumisele saab palju kaasa aidata kolledž ise. Ühildades magistrantide, nii eestlaste kui välismaalaste, loengukavasid. Välisüliõpilaste üheks suureks eesmärgiks võõras riigis õppides on saada osa kultuurist ning suhelda võimalikult palju kohalikega. Esmane kokkupuude kohalikega tekib välismaalastel kolledžis ning ühised loengukursused, s.h. grupitööd annavad võimaluse luua suhteid Eesti üliõpilastega. Siit ka ettepanek korraldada loenguid välisüliõpilastele koos kohalike üliõpilastega.

Paljud vastajad avaldasid soovi kuulata loenguid ka Tartu Ülikoolis ning tutvuda sealse välisüliõpilaste kogukonnaga. Rahvusvahelise kogukonna puudumist Pärnus peeti ka probleemiks. Viidati asjaolule, et ollakse vaid oma kursusekaaslastega ning teiste Pärnus elavate välismaalastega kokku ei puututa. Sellest tulenevalt sooviti külastada Tartut ja viibida seal mõnda aega, et oleks võimalus luua suhteid ja saad kontakte teiste Eestis õppivate välismaalastega. Ettepanek oleks korraldada kord semestris ühe aine loengud Tartu Ülikoolis koos teiste rahvusvaheliste üliõpilastega. Kuigi õppekavad on erinevad, on kindlasti üldaineid, mida saaks lugeda erineva õppekava üliõpilastele.

Siinkohal tahab diplomand tuua välja asjaolu, et enamus välisüliõpilasi ei uurinud väga palju Eesti ja Pärnu kohta ennem kui nad siia õppima asusid. Sellest tulenevalt arwab lõputöö kirjutaja ka seda, et välisüliõpilased oleksid ise eelnevalt pidanud endale selgeks tegema, et kolledž ei ole nii suur kui Tartu Ülikool ja ka Pärnu linn ei ole nii suur kui on Tartu linn. Siinkohal arwab diplomand, et teise riiki õppima minnes tuleks endale väga põhjalikult selgeks teha kuhu minnakse õppima ja milline on sealne kultuuriline ja rahvusvaheline keskkond, et pärast ei oleks pettumus nii suur.

Uute tutvuste loomist ja tegevuse leidmise Pärnus peeti keeruliseks. Mitmed vastajad tunnistasid, et ainult oma kursusekaaslastega päevast päeva suhtlemine on väsitav ning uute tutvuse loomine keeruline, sest välisüliõpilased ei tunne end ühiskonda kaasatuna ja võimalusi uute suhete loomiseks väljaspool kooli oli üsna vähe.

Üheks võimaluseks integreeruda välisüliõpilasi Eesti üliõpilastega, oleks siduda soovi korral üks kohustuslik praktika Eesti üliõpilaste õppekavas välisüliõpilastega, näiteks tutvumispraktika. Kasu oleks mõlema poolne. Eesti üliõpilased saaksid tehtud oma praktika ning välisüliõpilased saaksid tutvusi luua kohalike üliõpilastega ning tutvuda kohaliku eluga. Lisaks võiks pakkuda välisüliõpilastele mentorlust. Kolledžis võiksid olla üliõpilased, kelle lisaülesandeks oleks olla uutele välisüliõpilastele mentoriks. Mentorid aitaksid uutel üliõpilastel kohaneda, tutvustaksid neile kohalikku kultuuri ja aitaksid probleeme lahendada. Välismaal on mentorlus ülikoolides väga levinud.

Kaasamise problemaatika kerkis päevakorda kolledži poolsest toetusest rääkides. Välisüliõpilased ei tunne end kolledži ellu kaasatuna ning pigem tunnevad ignoreeritust. Vastajate sõnade kohaselt kuulsid nad kolledžis toimuvatest üritustest sageli samal päeval enne ürituse toimumist või alles hiljem. Samuti toodi välja, et kuigi kolledžis õpivad rahvusvahelised üliõpilased ka, toimub kogu informatsiooni jagamine ning ürituste läbiviimine eesti keeles.

Välisüliõpilaste kohanemisel on oluline roll olla kaasatud kolledži tegevusse. Enamik kolledžis õppivad eestlasi saab aru inglise keelest ning üritusi peaks sellest tulenevalt läbi viima kas nii eesti kui ka inglise keeles, või siis inglise keeles. Rahvusvaheliste üliõpilaste olemasolu kolledžis nõuab nendega arvestamist ja nende kaasamist igapäevaellu, vastasel juhul ei ole mõtet rahvusvahelist õppekava ka pakkuda ja arendada. Vastajad tõid intervjuude ajal näite ühest kolledži üritusest, kus direktor Henn Vallimäe tõlkis toimuvat nende jaoks inglise keele ja välisüliõpilased väärtustasid seda väga.

Respondendid tõdesid, et sooviksid saada täiendavat informatsiooni Pärnus toimuvatest üritustest. Ka siin saab kolledž palju ise toeks olla. Pärnu Postimees toob igapäevaselt esile Pärnus toimuvad üritused. Nende tõlkimine inglise keelde ei võtaks kaua aega ja

kuigi tõenäoliselt on tegemist eesti keeles läbiviidavate üritustega, oleks välismaalastel vähemalt informatsioon Pärnus toimuvast ning nende endi otsustada jääks, kas osaleda või mitte.

Siinkohal teeb diplomand ettepaneku kaasata välisüliõpilasi kolledži kultuurilistesse tegevustesse. Välisüliõpilased, olles nii erineva kultuurilise taustaga, võiksid korraldada üritusi, mille raames oma kodumaad ja kultuuri teistele tutvustavad. Potentsiaalsed huvilised oleksid kolledži Väärikate Ülikooli liikmed ning ka kolledži enda üliõpilased. Välisüliõpilastel oleks palju võimalusi kolledži elu elavdamiseks ning ka Pärnu linna kultuurikalendrit saaksid nemad rikastada.

Õppekorraldusliku poole pealt tõdesid vastajad, et semestrite vahel puudub tasakaal ning ka seda, et õppekava tuleks oluliselt täiendada. Õppekava nimi *Wellness and Spa service design and management* oli mõne vastaja arvates eksitav. Rõhutati suurt majandusainete osakaalu ning puudujääki tunti heaolu ainetest. Respondendid tõdesid, et intensiivsed semestrid, kus loengud kestavad öhtuni, kodutöid on palju ja eksamid järgnevad üksteisele, on stressi põhjustav ning heaolust kaugel. Kõik vastajad mõistsid, et magistriõpe ongi intensiivne ja ained võivad olla rasked, kuid mõistmatuks jäi üliõpilastele see, miks ained olid jaotunud semestrite vahel äärmiselt ebavõrdselt. Rasked ained olid kõik paigutatud ühele semestrile ning kerged ained teisele. Puudus tasakaal semestrite vahel. Mainiti ka, et liiga intensiivsed loengukavad ei anna võimalust puhkuseks ja jõu kogumiseks, vaid põhjustab üleliigset stressi ning pinget.

Siinkohal kuna sarnane tagasiside tuli nii esimese kui ka teise kursuse üliõpilastelt, siis oleks kolledži programmijuhtidel soovitatav programm üle vaadata ning ehk on võimalus aineid raskustasemete kaupa tasakaalustada.

Ettepanekutena toodi välja, et õppekava võiks täiendada *fitness*-i, tervisliku toitumise ja tervisliku eluviisi ainetega. Eelkõige tunti puudust praktikast. Vastajate arvates peaks kolledž tegelema tervislike eluviiside propageerimisega läbi õppekava.

Rääkides vastajatega hobidest ja trenni tegemisest selgus, et üle poolte vastajatest oli külastanud Pärnus spordiklubi või ujulat. Spordiklubide külastuse poole pealt toodi välja üsna kulukas kuumakse. Siinkohal teeb diplomand ettepaneku pidada Pärnu

spordiklubidega läbirääkimisi, et kolledži üliõpilased, eelkõige välisüliõpilased saaksid võimaluse külastada spordiklubi hinnakirja väliselt. Spordiklubi Myfitness on Pärnus üks klubidest, kes sõlmib erinevate ettevõtte töötajatega lepinguid eri hinnakirja alusel. Üheks võimaluseks aidata kaasa välisüliõpilaste tervislike eluviiside tekkele ja säilimisele, oleks toetada nende treenimisvõimalusi.

Välisüliõpilased sooviksid olla ka rohkem kaasatud Pärnu spaa-de tegevusse praktika kaudu. Kuigi eesti keele mitte oskamine on puuduseks tööle saamisel, võiks välisüliõpilastele praktikavõimalusi siiski vahendada. Välisüliõpilaste näol võiks olla tegu potentsiaalsete uute klientide värbajatega rahvusvahelistelt turgudelt.

Üheks ettepanekuks, kuidas muuta välisüliõpilaste elamistingimusi mugavamaks, oleks vahendada neile elamiseks kohta, kus neil oleks võimalus viibida kõik koos. Mitmeid vastajad tõdesid, et Hommiku hostelis puudub ruum, kus koos aega veeta, juttu ajada ja kasvõi süüa valmistada. Olles võõral maal üksinda, on oluline saavutada kuuluvustunnet. Üheks võimaluseks välisüliõpilaste sotsialiseerumisele kaasa aidata, oleks luua neile elamistingimused, kus nad oleksid koos kohalike üliõpilastega ning neil oleks kohta, kus soovi korral koos aega veeta.

Kokkuvõtvalt oleksid ettepanekud välisüliõpilaste paremaks kohanemiseks TÜ Pärnu kolledžile järgmised:

- Pakkuda eesti keele õpet välisüliõpilastele lähtudes nende vajadustest. Kuna mõned vastajad tõdesid, et nad oleksid eesti keelt edasi õppinud, siis võiks seda neile võimaldada või siis leida väljas pool kolledžit selleks võimalusi. Lisaks eesti keele lektori valikul arvestada uurimustulemusi ja tagasisidet antud lõputööst tulenevalt.
- Majutuse vahendamisel arvestada ühise ruumi olemasoluga, kus välisüliõpilastel oleks väljaspool enda tuba võimalust üheskoos ka aega veeta.
- Vahendada välisüliõpilastele informatsiooni Pärnus ja kolledžis toimuvast inglise keeles. Võimaluse korral võiks tekitada välisüliõpilastele eraldi infotahvli, kus on kirjas nii nende loengukava kui ka neile huvi pakkuv muu informatsioon.

- Jätkata stipendiumite vahendamist. Mitmed üliõpilased otsustasid kolledžis õppimise kasuks tänu saadavale stipendiumile. Välisüliõpilaste jaoks on toetuse saamine oluline.
- Vahendada välisüliõpilastele spordiklubisid ja ujula kasutamist soodsama hinnaga. Myfitness Pärnus oleks üks potentsiaalne koostööpartner. Hobide vahendamine suurendab integreerumist ja aitab kiiremini kohaneda.
- Tulenevalt tagasisidest semestri ainete ebavõrdsuse vahel, võiksid programmijuhid vaadata üle loengukava, võibolla saaks teha ümberkorraldusi loengute ajakavas nii, et kõik juhtimisega ja majandusega seotud ained ei satuks ühele semestrile.
- Pakkuda loengute kuulamise võimalusi kolledži välisüliõpilastele Tartu Ülikoolis, et nad saaksid kogeda õppimist ka teises linnas ning saada osa sealsest rahvusvahelisest kogukonnast.
- Pakkuda välisüliõpilastele võimalust tutvustada oma kodumaa kultuuri kolledžis ja ka Pärnu linnas.
- Ühildada eesti üliõpilaste ja välisüliõpilaste õppekavasid nii, et toimuks rohkem loenguid koos. See suurendaks omavahelist integratsiooni ja välisüliõpilaste siinset kohanemist.

Diplomand soovib lisada seda, et vastajad ei avaldanud kriitikat kolledži vastu kergelt, vaid pigem oli soov näha asju positiivses valguses ning sõnu valiti hoolega. Mitmete negatiivsete aspektide puhul tõdesid välisüliõpilased ka ise, et nendele lahenduse leidmine on üsna keeruline ja kulukas. Tagasidet nõustusid vastajad andma eesmärgiga, et jagada oma kogemusi, mille raames saaks muuta tulevaste välisüliõpilaste TÜPK-s õppimise efektiivsemaks. Oldi ka arusaamisel, et tegemist on üsna uue programmiga ning kõik ei saagi olla koheselt kõigile sobivalt välja töötatud. Kõik vastajad tõdesid, et TÜPK-i poolt pakutav programm „Heaolu-ja spaateenuste disain ja juhtimine“ on maailmas ainulaadne ja väärib arendamist ning täiustamist.

KOKKUVÕTE

Käesolev lõputöö on kirjutatud teemal „Välisüliõpilaste sotsiaalsed probleemid Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži näitel“. Antud teemat on oluline uurida, sest üha rohkem avanevad riigipiirid ja inimeste liikumine maailmas nii töötamise kui ka õppimise eesmärgil toob ka Eestisse iga-aasta juurde üha rohkem välisüliõpilasi. Eestist lahkudes on välisüliõpilased üheks peamiseks riigi turundajaks kogu maailmas ning nende siin viibimisest, kohanemisest ja heaolust sõltub ka palju see, millisena välisüliõpilased oma kodumaal Eestit kirjeldavad. Lisaks maine kujundajatele on välisüliõpilased ka olulised riigi majanduse elavdajad ning potentsiaalsed tulevased tööandjad eestlastele endile.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli selgitada välja, milliste sotsiaalsete probleemidega puutuvad kokku Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži välisüliõpilased ja millised oleksid võimalused kergendamaks nende kohanemist võõras kultuuris.

Eesmärgi saavutamiseks esitati viis uurimusküsimust:

- Millised on välisüliõpilaste Eestisse õppima tulemise põhjused?
- Millised on peamised igapäeva probleemid, millega tuleb välisüliõpilastel kokku puutuda?
- Mis on peamised takistavad tegurid integreerumisel ja kohanemisel ühiskonnas?
- Kuidas hindavad üliõpilased koolipoolset toetust nende õppetegevusele ja elukorraldusele?
- Millised on üliõpilaste soovitud Tartu Ülikooli Pärnu kolledžile tulevaste välisüliõpilaste õpingute tarbeks?

Lõputöö koosnes teoreetilisest ja empiirilisest osast. Teoreetilises osas käsitleti välismaal õppimisega ja rahvusvahelistumisega seonduvat. Toodi välja välismaal õppima minemise põhjused ja kirjeldati ka erinevaid stipendiumeid. Teine osa teooriast

keskendus sotsiaalprobleemide olemusele üldiselt. Lisaks on välja toodud kultuurišoki erinevad astmed ja kohanemisega seotud probleemid. Selleks, et töös seatud eesmärged täita, viis autor läbi uurimuse, kasutades kvalitatiivset meetodit. Andmete kogumiseks kasutas diplomand poolstruktureeritud intervjuud ning kõik vastused salvestati helikandjale. Intervjuu viidi läbi 14 välisüliõpilasega 19-st, kes õpib Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis. Uurimustulemuste analüüs säilis vastajate anonüümsus.

Uurimustulemustest selgus, et peamised põhjused, miks otsustati välismaal õppimise kasuks, olid seotud sooviga saada rahvusvahelise õppe kogemust, suurendada iseseisvust ning luua paremad võimalused karjääriks. Oluliseks peeti ka prestiižikust ning võimalust laiendada enda silmaringi.

Võõras kultuuris õppimisega kaasnevad paratamatult probleemid ning raskused tekivad kohanemisega. Peamised igapäeva probleemid, millega TÜPK-i välisüliõpilased kokku puutusid ei olnud niivõrd sotsiaalset laadi, kui seotud informatsiooni puudusega. Sotsiaalsetest probleemidest toodi välja tõrjutuse tunne. Lisaks ei tundnud välisüliõpilased end kaasatuna kolledži tegevusse ning tundsid puudust võimalusest viibida rohkem koos Eesti üliõpilastega. Peamiseks kohanemist takistavaks asjaoluks oli keelebarjäär, mis omakorda raskendas Eestis töötamist.

Üldjuhul hindasid välisüliõpilased kolledži toetust heaks, kuid leidsid ka mitmeid puudujääke. Toodi välja toetuse saamine pigem õpingute alguses ning hilisema perioodi vältel pidid välisüliõpilased siiski rohkem ise hakkama saama. Kõige suuremaks probleemiks peeti informatsiooni puudumist kolledžis toimuvast. Korraldusliku poole pealt mainiti väheseid puuduseid majutuse pakkumise osas.

Soovitusi, mida välisüliõpilased ise kolledžile andsid oli mitmeid. Teiste seas oleksid välisüliõpilased soovinud lisaks kolledžile saada loenguid Tartu Ülikoolis ning kolledžis õppides oleksid nad tahtnud, et neil oleks rohkem olnud loenguid koos Eesti üliõpilastega. Programmi soovitasid välisüliõpilased täiustada rohkem heaolu ja vähem majanduse ja juhtimisega seotud ainetega.

Kõik välisüliõpilased kiitsid Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži ainulaadset magistriprogrammi „*Wellness and spa service design and management*“ ning avaldasid lootust, et saabuvad Eestisse veel kunagi tagasi külla.

Antud lõputöö autor loodab, et käesoleva töö uurimustulemused ja ettepanekud aitavad nii Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžil kui ka Tartu Ülikoolil endal, leida võimalusi välisüliõpilaste suuremaks integreerumiseks Eesti ühiskonnas ja lihtsustada nende kohanemist meie kultuuris. Oluline on meeles pidada, et Eestist lahkuvad välisüliõpilased kujundavad nii Tartu Ülikooli kui ka Eesti riigi mainet kogu maailmas.

VIIDATUD ALLIKAD

1. Archimedes. Ecoprint.
[http://www.arengufond.ee/upload/Editor/ettevotlus/Koolilopetajad_ja_nende_karja_arivalikud_PRAXIS%202012.PDF] 01.02.2014
2. Bolonga protsess. Sihtasutus Archimedes.
[<http://www2.archimedes.ee/enic/index.php?leht=131>] 24.01.2014
3. Eesti Inimarengu aruanne 2012/2013. Eesti maailmas. Eestikoostöökogu. Tallinn
4. Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia aastateks 2006-2015. Kõrgharidusfoorum. [www.hm.ee/index.php?popup=download&id=5617] 23.01.2014
5. Eesti Statistikaamet. [<http://www.stat.ee/49509>] 08.03.2014
6. Erasmus. Hariduskoostöö keskus.
[<http://www2.archimedes.ee/hkk/hkk/index.php?leht=93#>] 24.03.2014
7. ESF DoRa stipendiumiprogramm. Tartu Ülikool.
[<http://www.ut.ee/et/oppimine/valismaa/teised-stipid/dora>] 24.03.2014
8. **Flick, U.** 2006. An Introduction to qualitative research. London: SAGE
9. Hess, B., Markson, E., Stein, P. 2000. Sotsioloogia. KülilmVanker
10. **Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P.** 2004. Uuri ja kirjuta. Tallinn: Medicina
11. Hofstede, G.J., Pedersen P.B., Hofstede, G. 2004. Kultuuri uurides. Tallinn: Väike
12. Integratsioon Eesti Ühiskonnas 2000-2007 (2000) Integratsiooni Sihtasutus. Kultuuriministeeriumi kodulehekülg
[<http://www.kul.ee/index.php?path=0x2x1424x1432>] 08.03.2014
13. **Keltikangas-Järvinen, L.** 2010. Sotsiaalsus ja sotsiaalsed oskused. Tallinn: Koolibri
14. **Kemp, N., Wächter, B.** 2010. Kõrgkool 2018. Rahvusvahelistumise trendid ja praktika maailmas. Arengufond.
[http://www.arengufond.ee/upload/Editor/Publikatsioonid/korghariduse_rahvusvahelistumine_2018.pdf] 26.01.2014] 26.01.2014

15. Konkurentsivõime kava Eesti 2020.
[ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_estonia_et.pdf] 23.01.2014
16. Kristjan Jaagu stipendiumid. Mobiilsusbüroo. SA Archimedes.
[http://archimedes.ee/stipendiumid/kristjan-jaak/] 24.03.2014
17. Kõrgelt kvalifitseeritud kolmandate riikide kodanike rände soodustamine Euroopa Liidus ja Eestis. Euroopa rändevõrgustiku 2013.aasta temaatiline uuring. 2013. Toimetaja, Valdaru, K. Sisekaitseakadeemia
18. **Lagerspetz, M.** (koostaja). 2007. Kodanikuühiskonna lühisõnastik. Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, 22 lk.
19. **Maasing, H.** 2012. Välisüliõpilaneite ränne- Eesti aruanne.Sisekaitseakadeemia Euroopa rändevõrgustik.
[http://www.sisekaitse.ee/public/ERV/ÜliõpilaneiRanne_layout_est_veeb.pdf]
26.01.2014
20. **Malk, L., Siimer, K.** 2010. Noored töötud Eesti tööturul. Teemaleht. Sotsiaalministeeriumi toimetised nr 4/2010. Sotsiaalministeerium.
[http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Toimetised/2010/toimetised_20104.pdf] 08.03.2014
21. Mobiilsus kõrghariduses. Eesti Üliõpilaskondade liidu strateegilised seisukohad. Eesti Üliõpilaskondade Liit.
[http://www.eyl.ee/public/files/Mobiilsus_korghariduses.pdf] 23.01.2014
22. **Mooney, A., Knox, D., Schacht, C., Nelson, A.** 2001. Understanding Social Problems. First Canadian Edition. Nelson Thomson Learning
23. **Muldma, M., Tuulik, M.** 2008. Uusimmigrantide laste integreerumine Eesti kooli. Mitmekultuuriline õpikeskkond- probleem või väärtus? Teadusartiklite kogumik. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus,
24. **Mägi, E., Nestor, M.** 2012. Koolilõpetajad ja nende karjäärivalikud. Keskhariidusastme lõpetajate valikute uuringu lõpparuanne. SA Sotsiaaltrendid3 2004. Statistikaamet, Tallinn
25. **Nõmm, J.** 2011. Etnilised stereotüübid ja eelarvamused kultuuridevahelises suhtlemises.-Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas. Koostaja Kukk, A. Vahi küla: Ecoprint

26. Ombudsman for minorities.
[http://www.ofm.fi/et/etniline_diskrimineerimine/mis_on_etniline_diskrimineerimine] 08.03.2014
27. Politsei-ja piirivalveamet. [<http://www.politsei.ee/et/teenused/elamisoigused/>] 01.02.2014
28. Rahvusvaheline koostöö. Tartu Ülikool.
[<https://www.ut.ee/et/ulikoolist/rahvusvaheline-koostoo>] 24.03.2014
29. **Rannut, Ü.** 2010. Keel ja Kultuurišokk.- Eesti Päevaleht. 09.07.2010, lk 3
30. **Schramm, W.** 1978. Men, messages and media, a look at human communication. New York: Harper&Row
31. Sotsiaalsed probleemid. Eetikaveeb.
[<http://www.eetika.ee/et/sotsiaaleetika/probleemid>] 01.02.2014
32. Tallinna Ülikooli rahvusvahelistumise strateegia 2008-2015
[<http://www.tlu.ee/UserFiles/Koost%C3%B6%C3%B6/Tallinna%20%C3%9Clikooli%20rahvusvahelistumise%20strateegia.pdf>] 24.03.2014
33. Tartu Ülikooli rahvusvahelistumise strateegia. 2004. [<http://www.ut.ee/et/62500>] 24.03.2014
34. **Teiverlaur, M.** 2003. Ego kaitsemehhanismid. Tallinn:Külim
35. **Töldsepp, K.** 2013. Eesti elanikkonna hoiakud immigrantide suhtes 2004-2010. TÜ sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut. (Magistritöö)
36. **Tõnisson, E.** 2011. Kõrghairduse valdkonna statistiline ülevaade. Haridus-ja teadusministeerium
37. Vahetusüliõpilasena õppimise võimalused. Tartu Ülikool.
[<http://www.ut.ee/et/oppimine/valismaa/vahetus>] 24.03.2014
38. **Vaikmäe, R.** 2009. Ülikooliteaduse rahvusvahelistumine- eesmärgid ja rollijaotused. Tallinna Tehnikaülikool. Eesti TA Seminar.
[http://www.akadeemia.ee/_repository/file/TEGEVUS/Esitlused20070221/Esitlused%202009/Vaikmae.pdf] 23.03.2014
39. **Vollmer, M.** 2013. Uusimmigrantidest noorte Eesti ühiskonda integreerumise kogemused. TÜ sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut. (Bakalaureusetöö)
40. Välismaalaste seadus 2010. RT I 2010 nr 88
41. Välismaalaste seaduse muutmise seadus 2007. RT I 2007, nr 200

LISAD

Lisa 1. Nõuded elamisloa taotlemiseks õppimise eesmärgil

- Taotlus
- Foto
- andmed välismaalase õppekeele piisava oskuse tõendamiseks vastavalt «Välismaalaste seaduse» § 168 lõike 3 alusel kehtestatud haridus- ja teadusministri määrusele
- taotleja kirjalik põhjendus, miks välismaalane soovib õppima asuda Eestisse
- õppeasutuse või üliõpilasorganisatsiooni kirjalik kinnitus välismaalase õppimise kohta
- taotleja ja praktikat läbiviiva asutuse vahel sõlmitud praktikalepingu koopia, kui õppima asumise eesmärgiks on praktilal osalemine
- taotleja ja noorteühingu vahel sõlmitud vabatahtliku teenistuse lepingu koopia, kui õppima asumise eesmärgiks on Haridus- ja Teadusministeeriumi tunnustatud noorteprojekti või -programmi raames vabatahtlikus teenistuses osalemine
- dokument, mis tõendab taotleja legaalsel sissetulekut taotluse esitamisele eelnenud kuue kuu jooksul ning milles on näidatud sissetuleku suurus, regulaarsus ja allikad, välja arvatud juhul, kui õppima asumise eesmärgiks on Haridus- ja Teadusministeeriumi tunnustatud noorteprojekti või -programmi raames vabatahtlikus teenistuses osalemine
- dokument, mis tõendab taotleja perekonnaliikmete legaalsel sissetulekut taotluse esitamisele eelnenud kuue kuu jooksul, kui taotlejal endal puudub legaalne sissetulek, ning milles on näidatud sissetuleku suurus, regulaarsus ja allikad, välja arvatud juhul, kui õppima asumise eesmärgiks on Haridus- ja Teadusministeeriumi tunnustatud noorteprojekti või -programmi raames vabatahtlikus teenistuses osalemine
- kindlustusleping, mis tagaks taotleja haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega taotletava elamisloa kehtivusajal;
- elulookirjeldus, välja arvatud juhul, kui taotleja on alla 15-aastane

- Euroopa Liidu, Euroopa Liidu Majanduspiirkonna liikmesriigi ja Šveitsi Konföderatsiooni kodanikul (edaspidi EL kodanik) on õigus Eestis viibida kehtiva reisidokumendi või isikutunnistuse alusel kuni 3 kuud elamisõigust registreerimata. EL kodanik omandab elamisõiguse kui ta registreerib enda Eestis oleva elukoha Eesti rahvastikuregistris. EL kodaniku elamisõigust tõendavaks dokumendiks on ID-kaart. (Politsei-ja piirivalveamet 2014)

Lisa 2. Intervjuu küsimused

Dear respondent!

My name is Kaisa Tõniste and I am studying social work administration at the University of Tartu Pärnu College. I am writing my thesis about foreign students, who study in Pärnu College. The aim of this research is to find out how foreign students have been adapted in our culture, what kind of problems they have to cross in their everyday life and how they feel about studying Estonia in general. During the interview I will be taking notes and our conversation will be recorded. I will use this information only in my dissertation, everything will stay confidential and your personality will be anonymous.

1. General information

- 1) Your native country?
- 2) Why did you decide to acquire master's degree abroad?
- 3) Where did you get information about UTP? Did you do any research about our culture?
- 4) How much did you know about Estonia before you came here?
- 5) Where did you get information about the residence permit and visa conditions?
- 6) What were the main difficulties before entering our country and settling in?
- 7) Where did you get the main support?

2. Everyday life and adaptation

- 1) When You first came to Estonia, was there anything that shocked you or surprised a lot?
- 2) How about your living conditions, are you satisfied with them?
- 3) Do you study Estonian language? Does school support your Estonian language studies?
- 4) In your everyday life can you manage with English only? How much not understanding Estonian influences your adaptation?
- 5) Do you go to work or do your practice? If not would you like to? What stops you?
- 6) Does anybody supports you financially? Is there anything you have to give up, because you cannot afford it?
- 7) Do you have any hobbies? Can you deal with them in Estonia?
- 8) Let's talk about Estonians, how would you describe them?
- 9) If you have had a contact with Estonians outside from school, what do you think, how do they feel about you? Do you sometimes feel ignored?

- 10) Have you ever felt being discriminated because you are not local? Do you sometimes feel that people treat you differently?
 - 11) Who do you communicate mostly? Do you sometimes feel lonely?
 - 12) Have you made friends with Estonians?
 - 13) How much do you contact with your friends at home and your parents?
 - 14) Have you felt homesickness? How much does it affect your studies?
 - 15) Have you experienced stress while studying in Estonia? What do you think caused it?
 - 16) How do you assess environment here in Pärnu and in Estonia generally, is it safe in here?
 - 17) How about your health? Have you been ill while staying here? How much do you know about medical options here in Pärnu?
 - 18) What do you miss the most?
 - 19) When we talk about healthy lifestyle and food if and how much have you been give up while living here?
 - 20) How much leisure do you have? How do you spend it?
3. Opinion about UTP and future plans
- 1) Do you feel that school supports your studies and adaption enough? What could be done better?
 - 2) If you would have any problems with your studies or your living conditions, to who would you turn to?
 - 3) Do you have any specific suggestions that school could do to make your studies and staying here more convenient?
 - 4) If you think about the future how much do you think it would be connected with Estonia?
 - 5) Would you recommend studying in UTP to other people? Why or why not?
- Thank you!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kaisa Tõniste (30.06.1988),

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Välisüliõpilaste sotsiaalsed probleemid Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži näitel“, mille juhendaja on Kandela Õun ja kaasjuhendaja Kai Tomasberg

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, 20.05. 2014

SUMMARY

FOREIGN STUDENTS' SOCIAL PROBLEMS ON THE EXAMPLE OF PÄRNU COLLEGE OF THE THE UNIVERSITY OF TARTU

Kaisa Tõniste

This thesis is written on the topic “Foreign Students' Social Problems on the Example of Pärnu College of the University of Tartu“. It is important to study this topic because the borders open more and more and the movement of people for both work and studies brings more foreign students to Estonia every year. After leaving from Estonia, foreign students are one of the main marketers of the country in the entire world, and how they describe Estonia in their country depends heavily on their stay, adaptation and well-being here. In addition to influencing Estonia's reputation, foreign students are also important as stimulators of the country's economy and as potential future employers for Estonians.

The goal of this thesis was to identify what kind of social problems the foreign students of Pärnu College of the University of Tartu encounter and how their adaptation in a foreign culture could be facilitated.

In order to achieve this goal, five research questions were proposed:

- What are the main reasons why foreign students come to study in Estonia?
- What are the main everyday problems that foreign students encounter?
- What are the main factors that obstruct integration and adaptation in the society?
- How do the foreign students evaluate the school's support for their studies and living arrangement?

- What are the suggestions of students for future foreign students in Pärnu College of the University of Tartu?

The thesis consists of a theoretical and an empirical part. In the theoretical part, aspects related to studying abroad and internationalisation are considered. The main reasons for going to study abroad are described as well as different grants. The second theoretical part concentrates on the essence of social problems in general. In addition, different stages of culture shock and problems with adaptation are mentioned. In order to achieve the goals that were set up for the study, the author conducted a survey using a qualitative method. To gather data, the diploma student used a semi-structured interview and all the answers were sound-recorded. The interview was conducted with 14 foreign students out of 19 who study in Pärnu College of the University of Tartu. In the analysis of results, the anonymity of respondents was preserved.

It appeared from the results that the main reasons for deciding to study abroad were related to the wish to get an experience in international studies, to increase one's independence and to achieve better career possibilities. Prestige and opportunity to broaden one's horizon were also considered important.

Inevitably problems co-occur with studying in a foreign culture and difficulties with adaptation do emerge. The main everyday problems that Pärnu College's students encountered were not that much of social nature but related to the lack of information. Among social problems, feeling of exclusion was mentioned. In addition, foreign students did not feel being incorporated in the college's life and they felt the lack of opportunities to spend time together with Estonian students. The main aspect that constrained adaptation was language barrier which in turn complicated working in Estonia.

Generally, foreign students rated the support of the college as good but they also found several deficiencies. They mentioned that support was offered more in the beginning of studies, but during the later period they had to manage more on their own. Lack of information on what is going on in the college was considered as the biggest problem.

On the organisational side, a few problems with offering accommodation were mentioned.

There were several suggestions that foreign students gave the college. Among others, foreign students would have wanted to have lectures in the University of Tartu in addition to the college, and while studying in college, they would have wanted to have had more lectures together with Estonian students. They suggested to improve the study programme with more courses on well-being and less on economics and management.

All the foreign students praised the unique master's programme Wellness and Spa Service Design and Management of Pärnu College of the University of Tartu, and they expressed hope that they can revisit Estonia in the future.

The author of this thesis hopes that the results and suggestions of this study help both Pärnu College and the University of Tartu itself to find opportunities for better integration of foreign students in the Estonian society and to facilitate their adoption in our culture. It is important to remember that foreign students leaving Estonia do influence the reputation of both the University of Tartu and the Republic of Estonia in the entire world.